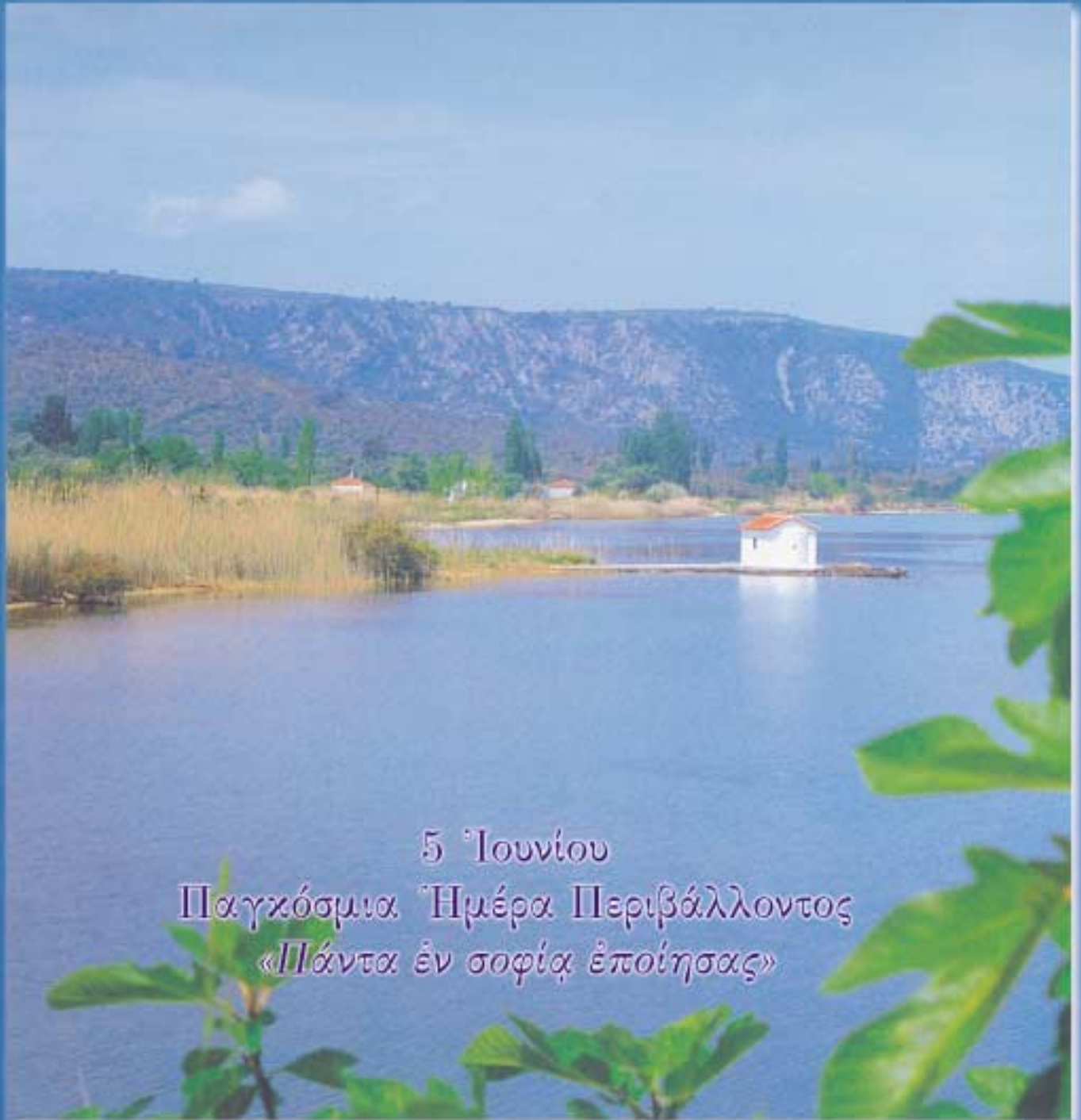

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' • ΤΕΥΧΟΣ 6 • ΙΟΥΝΙΟΣ 2002

5 Ιουνίου
Παγκόσμια Ήμέρα Περιβάλλοντος
«Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας»

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΙ
ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ «ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ
ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΝΕΩΝ»
Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου σελ. 3-7

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ
Έγκυκλιος τής Ί. Αρχιεπισκοπής σελ. 8-11

ΒΙΟΘΙΚΗ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΑΞΗ:
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ
Άλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου,
Καθηγητού Πανεπιστημίου σελ. 12-15

Η ΙΕΡΟΤΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΑΙ Η ΥΒΡΙΣ ΤΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΟΣ
Άνδρέα Μάνου, Καθηγητού Πανεπιστημίου σελ. 16-18

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΗ:
Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ
Ευαγγέλου Καρακοβούνη σελ. 19-21

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ:
ΤΟ ΝΕΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
Κωνσταντίνου Παπαθανασίου σελ. 22-24

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ
Γ.Θ. Πρίντζιπα σελ. 25-27

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Δ. Φερούση σελ. 28-29

ΕΠΙΚΑΙΡΑ
Μανώλη Μελινοῦ σελ. 30

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ σελ. 31

ΕΞΩΦΥΛΛΟ
5 Ιουνίου:
Παγκόσμια ημέρα
περιβάλλοντος

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 010 72.18.308, Fax: 010 72.18.336
Διεύθυνση Διαδικτύου τής Έκκλησίας
<http://www.ecclesia.gr>

Ηλεκτρονική διεύθυνση:
e-mail: iera-synodos@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Υπό του Κλάδου Έκδόσεων
τής Έπικουρωσιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας τής Έκκλησίας τής Ελλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ
Ευάγγελος Π. Λέκκος
Θεολόγος, Νομικός

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
Ευάγγελος Δ. Θεοδώρου
Όμ. Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών
Τακτικό μέλος τής Ευρωπαϊκής Ακαδημίας
των Έπιστημών και των Τεχνών

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
Άριστομένης Μασσάγγας, Διδάκτωρ Παν/μίου

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Χρήστος Γ. Καραγιάννης, Μ. Th.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ
<http://www.livanis.gr>
Σόλωνος 98, 106 80 Αθήνα
Τηλ.: 010 3661200, Fax: 010 3617791

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΙ

(Μηνύματα ἐκ τοῦ «Πανελληνίου Συνεδρίου Ὁρθοδόξων Νέων»)

Τοῦ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Σταθμός στὴν Ἱστορία τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χριστιανικῶν νεανικῶν κινήσεων τῆς πατρίδος μας ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως τὸ κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα (11-12 Μαΐου 2002) πραγματοποιηθὲν «Πανελλήνιο Συνέδριο Ὁρθοδόξων Νέων», τὸ ὁποῖο ὀργανώθηκε ἀπὸ τὴν ἀκτινοβόλο «Χριστιανικὴ Φοιτητικὴ Ἑνωσις» μετὰ τὴν εὐλογία τοῦ Μακ. Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, τὴν διακρι-

τικὴ συμπάραστασι τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ζωὴ» καὶ τῆ συνεργασίας τῶν Γραφείων Νεότητος τόσο τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅσον καὶ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Οἰκονομικῶς ἐνισχύθηκε τὸ Συνέδριο πρωτίστως ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ τὴν Interamerican.

Στὸ Συνέδριο αὐτό, —οἱ ἐργασίες τοῦ ὁποῖου διεξήχθησαν στὸ Μέγαρο, στὸ ὁποῖο στεγάζονται τὰ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς μνημονευθείσης Ἀδελφότητος συνεργαζόμενα Χριστιανικὰ Σωματεῖα (ὁδ. Καρύτση 14)—, ἔλαβαν ἐνεργὸ μέρος 800 περίπου νέοι καὶ νεάνιδες ἀπὸ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, πὺ ἐκπροσωποῦσαν νεανικὲς κινήσεις 45 καὶ πλέον Ἱ. Μητροπόλεων, πολλῶν ἐνοριακῶν κέντρων νεότητος καὶ τῶν μεγαλυτέρων γνωστῶν χριστιανικῶν φοιτητικῶν κινήσεων (λ.χ. τῆς Χ.Φ.Ε. καὶ τῆς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς

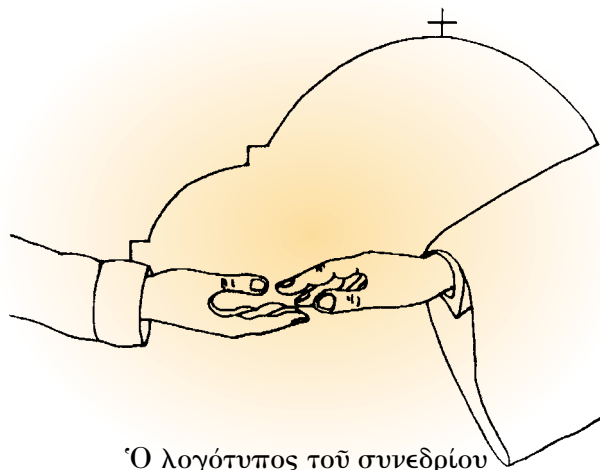
Ἀδελφότητος Θεολόγων «Σωτὴρ» ἀκτινοβολούσης «Χριστιανικὴς Φοιτητικὴς Δράσης»).

Στὸ Συνέδριο ἔλαβαν μέρος καὶ νέοι, οἱ

ὁποῖοι δὲν εἶναι ἐνεργοποιημένοι σὲ ἐνοριακὰ κέντρα ἢ χριστιανικὲς ὀργανώσεις, ἀλλ' ὅμως προβληματίζονται καλοπροαίρετα σὲ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κοσμοθεωρητικοῦ ἢ βιοθεωρητικοῦ προσανατολισμοῦ.

Τὸ Συνέδριο εἶχε ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία

καί, μολονότι ὀργανώθηκε ἐντὸς ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος, παρουσίασε καταπληκτικὴν ἀρτιότητα καὶ στάθμην προδιαγραφῶν ἐξαιρετικῆς ποιότητος. Ἐπρόκειτο ἀληθινὰ γὰρ ὀργανωτικὸ ἄθλο καὶ τιτάνειο ἐπίτευγμα, πὺ πραγματοποιήθηκε μετὰ τοὺς κόπους καὶ τὴν ἀρμονικὴ συντονισμένη συνεργασία τῶν ἐκλεκτῶν μελῶν τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς. Μέλη αὐτῆς ἦσαν ὁ Πρόεδρος κ. Ἡλίας Κατσούφης, Ἀναπληρωτὴς Καθηγητὴς τοῦ Τομέα Φυσικῆς τοῦ Ε.Μ.Π.: οἱ Α' Γραμματεῖς τῆς Χ.Φ.Ε. κ. Τάκης Δημόπουλος, φοιτητὴς τῆς Σχολῆς Μηχανολόγων Μηχανικῶν τοῦ Ε.Μ.Π., καὶ δις Ἀθανασία Ἀντωνάτου, φοιτήτρια Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ε.Κ.Π.Α.: οἱ κ.κ. Ἰωάννης Ζαρταλούδης, οἰκονομολόγος καὶ Χαράλαμπος Θεοδώρου, τελειόφοιτος τῆς Σχολῆς Πολιτικῶν Μηχανικῶν τοῦ Ε.Μ.Π.—δημο-

Ὁ λογότυπος τοῦ συνεδρίου

σιογράφος· και ἡ δις Δέσποινα Σαμουρέλη, φοιτήτρια τῆς Σχολῆς Ἀρχιτεκτόνων Μηχανικῶν τοῦ Ε.Μ.Π.

Ἐντυπωσιακὸς ἦταν καὶ ὁ διανεμηθεὶς στοὺς συνέδρους —ὑπὸ μορφὴν καλλιτεχνικῆς πλαστικῆς θήκης— μεγάλος φάκελλος, ποὺ περιεῖχεν, ἐκτὸς τῆς καλλιτεχνικῆς τυπωμένης γραφικῆς ὕλης, ἀφ' ἑνὸς ὠραιότατο πολὺχρωμο τρίπτυχο φυλλάδιο, ποὺ παρουσίαζε τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου· ἀφ' ἑτέρου πολυσέλιδο καὶ πολὺχρωμο τεῦχος, μεγάλου σχήματος, ποὺ περιεῖχε πρῶτον τὶς συμμετοχὰς ἐκ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, τῶν Ἱ. Μητροπόλεων καὶ τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας· δεύτερον, Μήνυμα τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς· τρίτον, Μήνυμα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου τέταρτον, Χαιρετισμὸν τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Νικήτα Βουτυρᾶ, Προϊσταμένου τῆς Ἀδελφότητος «Ζωή»· πέμπτον, περιλήψεις τῶν Εἰσηγήσεων καὶ βιογραφικὰ σημειώματα τῶν εἰσηγητῶν· ἕκτον, ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν ἐνθρονιστήριό λόγο τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου· ἕβδομον, ἐπικοινωνητικὴ καὶ κατατοπιστικὴ σελίδα· ὄγδοον, ἀπαντήσεις 12 προσωπικοτήτων σὲ ἐρωτήματα τῶν νέων· ἕνατον, καὶ πάλιν τὸ Πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ δέκατον, ὠραῖες ἐγχρωμες φωτογραφίες, ἐγχρωμα στατιστικὰ σχεδιαγράμματα κ.τ.τ.

Ὡς λογότυπος τοῦ Συνεδρίου χρησιμοποιήθηκε ἕνα ἐλαφρὸ γραμμικὸ σχεδιασμός, ποὺ παρουσιάζει ἕνα νεανικὸ χέρι ν'

ἀπλώνεται στὸ χέρι τοῦ ἱερέως ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας μπροστὰ σ' ἕνα ἱερὸ ναό. Πρόκειται γιὰ ἐπιτυχημένη αἰσθητοποίηση τοῦ θέματος τοῦ Συνεδρίου: «*Νέοι καὶ Ἐκκλησία: Ὑπάρχει σημεῖο ἐπαφῆς;*». Τὸ θέμα αὐτὸ ἐξετάσθη τόσο στοὺς χαιρετισμοὺς τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, ὁ ὁποῖος ἐπεσήμανε καὶ τὶς εὐθύνες τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας γιὰ τὸ ὅτι πολλοὶ νέοι μένουν μακρὰν τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Προϊσταμένου τῆς Ἀδελφότητος «Ζωή» Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Νικήτα Βουτυρᾶ, τοῦ πνευματικοῦ ὑπευθύνου τῆς Χ.Φ.Ε. Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Κωνσταντίνου Σακαρίδη, τοῦ Προέδρου τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς Καθηγητοῦ κ. Κατσούφη καὶ τοῦ Α' Γραμματέως τῆς Χ.Φ.Ε. κ. Τάκη Δημοπούλου, ὅσον καὶ ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις καὶ παρεμβάσεις κατὰ τὶς συζητήσεις, ποὺ ἔγιναν σὲ τρεῖς ἑκτενεῖς συνεδρίες μὲ συντονιστὸν τὸν Δρα Θεολογίας καὶ Νομικῆς Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Χρυσόστομο Παπαθανασίου, τὸν Διευθυντὴ Γραφείου

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος ἀπευθύνει χαιρετισμὸν στοὺς συνέδρους

Νεότητος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Αἰδεσιμολογιώτατο Οἰκονόμο π. Ἀντώνιο Καλλιγέρη καὶ τὸν θεολόγο κ. Ἱ. Μαρκότση.

Εἰσηγήσεις στὰ ἐπὶ μέρος θέματα τῆς Α' Συνεδρίας, ποὺ ἀπέβλεπαν στὴν ἀντιμετώπιση τῆς πραγματικότητος, ἔκαναν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος, ὁ Δρ Θεολογίας-παιδοψυχίατρος Αἰδεσιμολογιώτατος πατὴρ Βασίλειος Θερμὸς καὶ ὁ λέκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Κ. Κορναράκης. Στὴ Β' Συνεδρία, ποὺ

έστιάσθηκε στην επίσημανσι τῶν εὐθυνῶν τῶν νέων, εἰσηγητὲς ἦσαν ὁ φοιτητὴς Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. κ. Σωτήρης Βλαβιανός, ἡ τελειόφοιτη Γεωλογίας τοῦ Παν. Ἀθηνῶν δις Σωτηρία Ὀρφανίδου, ὁ φιλόλογος καὶ φοιτητὴς τῆς Θεολογίας τοῦ Παν. Ἀθηνῶν καὶ στέλεχος τῆς «Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Δράσης» κ. Νάσος Φραγκόπουλος καὶ ὁ Α' Γραμματεὺς τῆς Χ.Φ.Ε. κ. Τάκης Δημόπουλος. Στὴ Γ' Συνεδρία, —τῆς ὁποίας προηγήθηκε συμμετοχὴ στὴ Θ. Λειτουργία, ποὺ τελέσθηκε στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱ. Ναὸ Ἀθηνῶν ἀπὸ τὸν Πανιερώτατο Μητροπολίτη Ἀχελῶν κ. Εὐθύμιο—, εἰσηγητὲς ἦσαν ὁ Πανοσ. Ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Ἰβήρων π. Βασίλειος Γοντικᾶκης καὶ ὁ Δρ Θεολογίας-Ψυχίατρος Αἰδεσιμολογιώτατος π. Ἀδαμάντιος Αὐγουστίδης, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρθηκαν στὸ θέμα «Ἐκκοσμίκευση καὶ συντηρητισμός».

Οἱ Χαιρετισμοὶ καὶ οἱ Εἰσηγήσεις ἀνταποκρίθηκαν πλήρως στὶς προσδοκίες τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου, ἡ ὁποία στὸ γραπτὸ χαιρετιστήριό καλωσόρισμά της εἶχεν ἐπισημάνει: «Στὴ σύνταξη αὐτὴ σκοποῦμε ἔχουμε νὰ ἐμβαθύνουμε καὶ νὰ ἀναδείξουμε τὸ καθαρὸ, λυτρωτικὸ, ἀνανεωτικὸ βλέμμα τῆς Ὀρθόδοξης πίστεως. Τὸ γνήσιο πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ποὺ ἐξαγιάζει αὐτὴ τὴ ζωὴ καὶ ἀναδεικνύει τὴν ὁμορφιά της καὶ τὸ μεγαλεῖο της. Εἶναι καιρὸς νὰ ἀποκαταστήσουμε τὴν Ἀλήθεια. Ὅσοι μάχονται τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι καλὰ ὀργανωμένοι. Ἄς προσπαθήσουμε κι ἐμεῖς νὰ ἀντισταθοῦμε».

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν παρακολούθηση τοῦ συνεδρίου.

Στοὺς συνέδρους ἔστειλαν χαιρετιστήριες καὶ συγχαρητήριες εὐχὲς ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Πέτρος, πολλοὶ Σεβ. Ἱεράρχες, Πρυτάνεις Ἀνωτάτων Σχολῶν, ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων, ὁ Πρόεδρος τῆς «Χριστιανικῆς Δημοκρατίας» κ. Μηλιαράκης, ἐνῶ παρευρέθησαν καὶ ἔδωσαν χαιρετισμὸ ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Πειραιῶς κ. Βασ. Μπένος καὶ ὁ γνωστὸς γιὰ τὴ σύνεσι καὶ τὴν ὀρθότητα τῶν ἀπόψεών του τ. Ὑπουργὸς κ. Στέλιος Παπαθεμελῆς.

Τὸ Συνέδριο, γιὰ τὸ ὁποῖο ὀφείλονται συγχαρητήρια στὰ μέλη τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς του, ποὺ ἀόκνως ἐργάσθηκαν νυχθημερὸν πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ, ἀποτελεῖ πράγματι, ὅπως ἤδη τονίσαμε, ἓνα ἱστορικὸ σταθμὸ. Γιὰ τὴ σπουδαιότητα τοῦ Συνεδρίου αὐτοῦ μαρτυροῦν τὰ ἐξῆς ἀναμφισβήτητα γεγονότα:

α. Ὄκτακόσιοι περὶπου νέοι καὶ νεάνιδες, ἐκπροσωπώντας πολλές ἄλλες ἑκατοντάδες συναδέλφων τους συγκεντρώθηκαν γιὰ νὰ διακηρύξουν τὴν ἀφοσίωσί τους

πρὸς τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τους, στὴν ὁποία ἀνήκουν ὡς ὀργανικὰ μέλη, καὶ γιὰ νὰ ἐκδηλώσουν τὴν ἀγάπη τους πρὸς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν Σταυρωθέντα καὶ Ἀναστάντα Κύριο. Οἱ ἐκπρόσωποι αὐτοὶ τῆς ἑλληνορθόδοξης νεολαίας μας, παρὰ τὶς διαφορὲς τῶν ψυχολογικῶν τύπων καὶ χαρακτήρων τους καὶ παρὰ τὴν ποικιλία τῶν πνευματικῶν κέντρων, ἐκ τῶν ὁποίων προέρχονταν, παρουσίασαν ἀρμονικὸ σύνολο καὶ κατῳρθωσαν νὰ παρουσιάσουν ἐντυπωσιακὴ ἐνορχήστρωσι ποικίλων ὀργάνων, φωνῶν

καὶ ἤχων, πού συνενώθηκαν πρὸς ἐκτέλεσι τῆς συμφωνίας τῶν ἀληθινῶν πνευματικῶν ἀνθεστηρίων τῆς χριστιανικῆς νεολαίας μας, κατὰ τὰ ὁποῖα προβλήθηκαν ποικιλόχρωμα ἄνθη, πού ἀνοίγουν δροσερὰ τὰ πέταλά τους μέσα στους λειμῶνες ἑλληνικῶν ἐνοριακῶν κύκλων καὶ χριστιανικῶν κινήσεων ὑπὸ τὶς εὐλογίες τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων.

β. Τὰ λεχθέντα καὶ ἀκουσθέντα στὸ «Πανελλήνιο Συνέδριο Ὁρθοδόξων Νέων», πού ἀναφέρονταν στὶς ὄντολογικὲς καὶ δεοντολογικὲς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Νεότητος, ὑπεγράμμισαν ὅτι ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἀντιμέτωπισι τῶν προβλημάτων τῶν νέων συνίσταται πρὸ πάντων στὴν προσφορά γνησίου μορφωτικοῦ ιδεώδους, τὸ ὁποῖο αὐτονοήτως δὲν ἔχει καμιά σχέσι πρὸς τὸ ἀπωθητικὸ φαινόμενο μονοδιαστάτων νευρωτικῶν τύπων. Οἱ νέοι ὑπὸ τὶς στοργικὲς πτέρυγες τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἢ πρέπει νὰ εἶναι προσωπικοὶ μάρτυρες γιὰ τὸ ὅτι ἡ Χριστοκεντρικὴ ἐν Ἁγίῳ

Πνεύματι ζωὴ ἀναμοχλεύει τὰ μύχια καὶ ἔσχατα ὄντολογικὰ βάρη τῆς νεανικῆς υπάρξεως, ἐκκολάπτει τὸν ἐσώτατο πυρῆνα τῆς προσωπικότητος, σημαίνει πυροδότησι, ἀναζωπύρησι καὶ ἀνάφλεξι ὄλων τῶν ἐμφύτων εὐγενικῶν αἰτημάτων τῆς νεανικῆς ψυχῆς, ὑποβοηθεῖ τὴν ἀρμονικὴν ἱεραρχικὴν διάρθρωσι τῶν ἐκλεκτῶν προδιαθέσεων τῆς σὲ ὀργανικὴν ἐνότητα καὶ ἔτσι ἐλευθερώνει τοὺς νέους ἀπὸ τὴν ὑπαρξιακὴν ἀλλοτριώσι, ἐξαλείφει κάθε ἐσωτερικὸ δι-

χασμὸ καὶ κάθε πνευματικὴν τους διάσπασι καὶ ἐκμηδενίζει κάθε κίνδυνον πνευματικῆς ὑποδουλώσεώς τους.

γ. Τέτοιους νέους εἶχε μπροστὰ στὰ πνευματικὰ μάτια του ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, ὅταν στὸ γραπτὸ Μήνυμά του πρὸς τοὺς νέους, πού συμμετέσχον στὸ Συνέδριο, τονίζει: «*Παιδιά μου, γιὰ τὸ Γένος μας εἰσθε ἡ ἐλπίδα του καὶ γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας ἀποτελεῖτε πολύτιμους μαργαρίτες. Εἰσθε ὅ,τι πολυτιμότερο καὶ ὅ,τι σημαντικότερο διαθέτει σήμε-*

Μὲ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον οἱ νέοι παρακολούθησαν τὸ συνέδριο

ρα ὁ Ἑλληνισμός. Ἐσεῖς σήμερα παίρνετε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν μαρτυρίαν καὶ τὴν Πολιτιστικὴν μαρτυρίαν κληρονομία τὰ κατάλληλα ἐφόδια γιὰ νὰ εἰσθε αὐριο οἱ πρωταγωνιστὲς στὴν Ἐνωμένην Εὐρώπην τοῦ 21οῦ αἰῶνα. Ἐσεῖς ἔχετε ἐπίγνωση τῆς ἀποστολῆς σας στὸ σύγχρονον κόσμον καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ ἰσοπεδωθεῖτε ἀπὸ τὸν ὁδοστρωτήρα τῆς Παγκοσμιοποιήσεως, ἀλλὰ θὰ διδάξετε στὴν Οἰκουμένην πολιτισμὸν καὶ ἦθος».

δ. Τὸ Συνέδριο τῆς Χ.Φ.Ε. ἀπέδειξεν, ὅτι οἱ φορεῖς τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ἐπίσκοποι, ἐνορίες, ἱερὲς μονές, ἄγαμος καὶ ἔγγαμος κληρὸς, ἄνδρες καὶ γυναῖκες λαϊκοί, ἀδελφότητες καὶ σύλλογοι ὀρθοδόξου ἱεραποστολῆς καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως καθοδηγούμενες ἢ ἀπλῶς ἐμπνεόμενες Χριστιανικὲς νεανικὲς κινήσεις) ἔχουν ἀποβάλλει οἰαδήποτε τάσι μονομερείας καὶ ἀποκλειστικότητος καὶ ἐμπνεόνται ἀπὸ τὸ γνήσιον ὀρθόδοξον πνεῦμα, πού εἶναι πνεῦμα

ένότητας μέσα στην ποικιλομορφία και είλικρινους συνεργασίας. Ἡ ἀναγκαιότητα καὶ σπουδαιότης τῆς ένότητας αὐτῆς στους κόλπους τῆς ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους ἐπισήμως ἐκπροσωπούμενης Ἐκκλησίας τονίσθηκε ἰδιαίτερος στὴν καταληκτῆρια προσφώνησί του ἀπὸ τὸν π. Νικήτα Βουτυρά, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἔδωσε καὶ τὸ σύνθημα μετὰ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» νὰ ψαλῆ κατὰ τὴ λῆξι τοῦ Συνεδρίου καὶ ἡ φήμη τοῦ μὴ παρισταμένου τότε Μακ. Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἡ ἐπιλογή τῶν εἰσηγητῶν καὶ συντονιστῶν κατώπριζε τὴν ένότητα αὐτή. Μάλιστα, ἰδιαίτερος ἐπισημάνθηκε σὲ παρεμβάσεις καὶ ἡ οὐσιαστικὴ ένότης καὶ συνέχεια τῶν Χριστιανικῶν γενεῶν, πὺ ἀποδεικνυόταν ἀπὸ τὴν παρουσία καὶ ἡλικιωμένων προσκεκλημένων, οἱ ὁποῖοι ἤδη πρὸ δεκαετιῶν ἐβίωσαν νεανικοὺς χριστιανισμοὺς ὀραματισμούς.

ε. Ἀναμένομε μὲ ένδιαφέρον τὴ δημοσίευσί τῶν Πρακτικῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ εὐχόμεθα ἀφ' ένός τὴν ἐπανάληψι παρομοίων συνεδρίων ἢ κοινῶν ἐξορμήσεων ὑπὸ τις εὐλογίες τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα κάποιας εὐκταίας Ὁμοσπονδίας ἢ ἄλλης θεσμικῆς ὀργανικῆς συνεργασίας τῶν ἐλπιδοφόρων χριστιανικῶν ένοριακῶν νεανικῶν καὶ ἄλλων —ἰδίως φοιτητικῶν καὶ σπουδαστικῶν— κινήσεων, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν κινήτοποίησι τῶν ἐφημερίων πρὸς εὐρύτερη προσέλκυσι στους κόλπους τῆς Ἐκκλησίας

τοῦ ἐκλεκτοῦ νεανικοῦ δυναμικοῦ τῶν ένοριῶν τους. Πρέπει ὅλοι νὰ συνειδητοποιήσωμε, ὅτι, —ὡς τονίσθηκε ἀπὸ τὸν γράφοντα πρὶν ἀπὸ 15 χρόνια—, «ἐὰν τὰ νιᾶτα περνοῦν γρήγορα καὶ ἐὰν ἡ νεανικὴ ἡλικία ἀπὸ ἄποψι βιολογικὴ εἶναι μία μόνον φάσις στὴν πορεία καὶ διαδικασία τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ὅμως γιὰ τὴ φάσι αὐτὴ —ἀπὸ ἄποψι ἀνθρωπολογικὴ καὶ ἀξιολογικὴ— ἰσχύει ὅ,τι δὲν ἰσχύει γιὰ καμιά ἄλλη φάσι τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ συ-

Ἀπὸ τις ἐργασίες τοῦ συνεδρίου

νεχῆς πανανθρωπίνη νοσταλγία γιὰ τὴν ἀνακάλυψι τοῦ ἐλιξηρίου τῆς νεότητος σημαίνει ὅτι ἡ νεανικὴ ἡλικία εἶναι ἀναντικατάστατη καὶ ἀναπαλλοτρίωτη σταθερὴ κατηγορία τοῦ ἀύθεντικοῦ καὶ ἀνθρωπίνου εἶναι. Γι' αὐτὸ ἡ νεανικότης ἔχει ὄχι μεταβατικὴ σημασία, ἀλλὰ μόνιμο καὶ σταθερὸ νόημα ὡς θεμελιῶδες ἐκλεκτὸ συστατικὸ τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἡ ὁποία στὰ πλαίσια τῆς ἀρίστης ἀξιοποίησεως τῆς πρέπει νὰ σφύζει ἀπὸ δυναμικὸ νεανικὸ σφρῖγος καὶ ζωτικότητα, νὰ πάλλεται ἀπὸ δημιουργικὸ νεανικὸ αὐτοσυναίσθημα, νὰ ἔχη ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ θάρρος καὶ νὰ νοιώθῃ, κατὰ τὴν ἔκφρασι τοῦ ψαλμοδοῦ ὅτι “ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης” τῆς (Ψαλμ. ρβ', 5) καὶ ὅτι ἀναμορφώνεται στὸ ἀρχαῖο πρωτόκτιστο κάλλος, πὺ τῆς ἐχάρισεν ὁ Δημιουργός, ὅταν τὴν “ἠλάττωσε βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους” καὶ τὴν “ἐστεφάνωσε δόξη καὶ τιμῆ” (Ψαλμ. η', 6)».

Καθήκοντα και δικαιώματα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτρόπων (Ἐγκύκλιος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς) α΄

Πρὸς
τοὺς κ.κ. Ἐκκλησιαστικοὺς Συμβούλους
τῶν Ἱ. Ναῶν μας

Ἀγαπητοί μου συνεργάτες,

Ἡ ἀπὸ μέρους τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς μας ἀνάθεση σέ σᾶς τῆς εὐθύνης γιὰ τὴ διοίκηση τοῦ Ἱ. Ἐνοριακοῦ Ναοῦ σας καὶ γιὰ τὴ διαχείριση τῆς περιουσίας του, γιὰ τὴν τριετία 2002-2004, καὶ ἡ ἀπὸ μέρους σας ἀνάληψη ἀπὸ 1-1-2002 τῶν καθηκόντων σας αὐτῶν, μοῦ προσφέρουν τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπικοινωνήσω μαζί σας σέ μιὰ προσπάθεια θεμελίωσης ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὀρθῶν καὶ ὑγιῶν βάσεων συνεργασίας μεταξύ μας, δηλ. μεταξύ ὑμῶν καὶ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, καθὼς καὶ μεταξύ ὑμῶν καὶ τῶν ἄλλων συναδέλφων σας, καθὼς καὶ τοῦ ἱερέως Προέδρου σας.

Ἡ ἅγια μας Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖτε ἐκλεκτὰ καὶ συνειδητὰ μέλη, σᾶς ἐπέλεξε, μεταξύ πολλῶν ἄλλων, καὶ σᾶς ἀνέθεσε μὲ ἐμπιστοσύνη τὶς εὐθύνες τοῦ ἀξιωματοῦ τοῦ Ἐκκλ. Συμβούλου τοῦ Ἱ. Ναοῦ σας. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὡς Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ τοῦ τόπου, σᾶς διώρισε ἤδη στὴ θέση αὐτή, πού εἶναι τιμητικὴ καὶ ἄμισθη. Ἦδη λαμβάνετε συνημμένως καὶ τοὺς ἐπισήμους διορισμούς σας ὑπογεγραμμένους ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο καὶ ἐσφραγισμένους μὲ τὴν σφραγίδα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ταυτόχρονα, ὅμως, ἡ θέση αὐτὴ συνεπάγεται τεράστιες εὐθύνες, ἐπειδὴ συνάπτεται μὲ τὴν ὅλη πνευματικὴ ἐργασία πού διεξάγεται στὴν ἐνορία σας καὶ παράλληλα συνδυάζεται μὲ τὴ χρηστὴ διοίκησή της καὶ μὲ τὴν ἔντιμη διαχείριση τοῦ ἱεροῦ

χρήματος τοῦ Ναοῦ σας καὶ γενικὰ τῆς ἐνοριακῆς περιουσίας.

Καὶ κατ' ἀρχὴν σᾶς συγχαίρω γιὰ τὸν διορισμό σας, θέλοντας νὰ σᾶς διαβεβαιώσω γιὰ τὴν ἐμπιστοσύνη, μὲ τὴν ὁποία σᾶς περιβάλλω, καὶ σᾶς εὐχομαί νὰ διανύσετε τὴν τριετὴ θητεία σας μὲ ὑγεία, νὰ ἐργασθῆτε φιλότιμα καὶ μὲ ζῆλο γιὰ τὴν προαγωγή τῆς ἐνορίας σας ἀπὸ κάθε πλευρὰ καὶ νὰ ἀναπτύξετε ἔντονη δραστηριότητα σέ ὅλους τοὺς τομεῖς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως, συνεργαζόμενοι ἄρμονικὰ τόσο μὲ τὸν Πρόεδρό σας, ὅσο καὶ μὲ τὰ ἄλλα λαϊκὰ μέλη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ σας Συμβουλίου. Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ εὐχομαί νὰ σᾶς συνοδεύει σέ ὅλα τὰ καλὰ καὶ ἔντιμα ἔργα σας.

Στὴ συνέχεια, ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἐνημερώσω, σέ γενικὲς γραμμές, ἐπάνω στὰ ἐπὶ μέρους καθήκοντα ὡς καὶ τὰ δικαιώματά σας, συνοψίζων ἐν ὀλίγοις κυρίως τὶς ὑποχρεώσεις σας ἀπέναντι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, τῆς ἐνορίας καὶ τοῦ νόμου, πράγμα πού κρίνω πολὺ χρήσιμο, ἰδίως γιὰ ὅσους ἀπὸ σᾶς γιὰ πρώτη φορὰ ἐπιστρατεύεσθε στὸ ἔργο αὐτό. Ὡστόσο, καὶ ὅσοι ἔχετε προδιατελέσει Ἐπίτροποι, ὠφέλεια θὰ ἀποκομίσετε διαβάζοντας μὲ προσοχὴ τὴν Ἐγκυκλιό μου αὐτὴν, ὥστε νὰ ἀποφύγετε ὅ,τι δὲν ἀπεφύγατε κατὰ τὴν προηγουμένη θητεία σας. Παρακαλῶ δὲ ὅλους ἀνεξαιρέτως, κληρικούς καὶ λαϊκοὺς, ἀφοῦ διαβάσετε τὴν Ἐγκύκλιο, νὰ τὴν φυλάξετε σέ ἀσφαλὲς μέρος, καὶ βεβαίως καὶ στὸν οἰκεῖο Φάκελλο τοῦ Ἀρχείου τοῦ Ναοῦ, ὥστε ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ τὴν συμβουλευέσθε, ἰδίως ὅταν ἀναφύονται ζητήματα συνεργασίας σας μέσα στὸ Συμβούλιο.

α. Σχέσεις σας με την Ί. Ἀρχιεπισκοπή

1. Ἡ Ί. Ἀρχιεπισκοπή εἶναι ἡ προϊσταμένη Ἀρχὴ τῶν Ί. Ναῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ποὺ διακονοῦν σ' αὐτούς. Αὐτὸ ἀπορρέει ἀπὸ τὸ κανονικὸ Πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ εἶναι Ἐπισκοποκεντρικὸ, καὶ θεμελιώνεται ἐπάνω στὴν πνευματικὴ σχέση καὶ ἐξάρτηση κλήρου καὶ λαοῦ ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο. Γι' αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ κατανοήσετε ὅτι ὁ Ἐπίσκοπός σας δὲν εἶναι ἀπλῶς ὁ διοικητικὸς σας Προϊστάμενος, ἀλλὰ ἕνας στοργικὸς Πνευματικὸς Πατέρας, ποὺ εὐρίσκεται “εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ”. Ἔτσι θὰ πρέπει νὰ τὸν βλέπετε, νὰ ὑπακούετε στὶς ἐντολές του, νὰ μὴν ἀσεβῆτε πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ μὴ δυσανασχετῆτε, ὅταν ἐκεῖνος προσπαθεῖ νὰ διορθώσει τὰ ἐνίοτε κακῶς κείμενα.

2. Ἡ Ί. Ἀρχιεπισκοπή εἶναι ἐπίσης ἡ ἐποπτεύουσα ἀρχὴ τῶν Ί. Ναῶν. *Καμμία ἀπόφαση τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου δὲν εἶναι ἔγκυρη καὶ δὲν ἐφαρμόζεται, ἐὰν προηγουμένως δὲν ἐγκριθῆ ἀπὸ τὴν Ί. Ἀρχιεπισκοπή.* Γι' αὐτὸ κάθε ἀπόφαση στέλλεται σὲ ἀντίγραφο πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπο καὶ ἀναμένεται ἡ ἐγκρισή του, ὥστε νὰ ἐφαρμοσθῆ. Κάθε ἄλλη διαδικασία ἔξω ἀπὸ αὐτὴν εἶναι καὶ παράνομη καὶ ἀντικανονικὴ, καὶ συνιστᾷ παρανομία καὶ ἀυθαιρεσία.

3. Ἡ πειθαρχία ὅλων καὶ ἡ ὑπακοή πρὸς τὶς ἐντολές τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἶναι καθῆκον ἀπαραβάτο. Ἡ ἐσκεμμένη παράβασή τους συνεπάγεται τὴν ἀπόλυση τοῦ Ἐκκλ. Ἐπιτρόπου. Δὲν ἔχει γίνεи χρήση αὐτοῦ τοῦ μέτρου μέχρι σήμερα, γιατί ὅλοι κατὰ κανόνα οἱ Ἐκκλ. Ἐπίτροποι εἶναι ἀνθρωποὶ σεμνοί, φιλότιμοι καὶ πειθαρχικοί. Ὡστόσο, ἐνίοτε εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξουν παρεξηγήσεις καὶ ἔντονοι διαξιφισμοὶ μετὰ τὰ ἐπίσημα ὄργανα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ποὺ ἐνεργοῦν κατ' ἐντολήν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ἐφιστῶ τὴν προσοχήν σας ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ. Ὅποιος ἀπὸ σᾶς θὰ ἔχει κάποιο παράπονο ἢ κάποια ἀπορία ἢ ἔστω καὶ διαφορετικὴ ἄποψη γιὰ κάποια ἀπόφαση τῆς Ί. Ἀρχιεπισκοπῆς μπορεῖ καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προσέρχεται στοὺς

ἀρμοδίους παράγοντές της καὶ νὰ ζητεῖ διευκρινίσεις καὶ ἐξηγήσεις μετ' εὐπρέπεια, σεβασμὸ καὶ ἀξιοπρέπεια.

4. Μερικὲς φορές παρατηρεῖται τὸ φαινόμενο ἐνσυνειδήτου παραβάσεως, ἀπὸ μέρους εὐτυχῶς ἐλαχίστων, σαφῶν ἐντολῶν τῆς Ί. Ἀρχιεπισκοπῆς, μετὰ τὸ πρόσχημα εἴτε δῆθεν τοῦ συμφέροντος τοῦ Ί. Ναοῦ, εἴτε καὶ ἀπὸ στεῖρα ἀντίδραση πρὸς κάποιο μέτρο ποὺ ἔχει υἱοθετηθῆ καὶ προβληθῆ ἀπὸ τὴν Ί. Ἀρχιεπισκοπή. Εἶναι περιττὸ νὰ πῶ ὅτι μιὰ τέτοια τακτικὴ δὲν μπορεῖ νὰ γίνεи δεκτὴ, γιατί συνιστᾷ ὄχι μόνον ἀνυπακοή καὶ ἀπειθεία, ἀλλὰ καὶ ἀπρεπὴ ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν Ί. Ἀρχιεπισκοπή, τὴν ὁποία οἱ ἐλάχιστοι αὐτοὶ «συνεργάτες» μας ἀντιμετωπίζουν περίπου σὰν μητρὺ καὶ ὄχι σὰν μητέρα.

5. Οἱ Ί. Ναοὶ ἔχουν ὀρισμένες οικονομικὲς ὑποχρεώσεις καὶ δοσοληψίες μετὰ τὴν Ί. Ἀρχιεπισκοπή. Ὑποχρεοῦνται δηλ. ἀπὸ τὸν νόμο νὰ καταβάλλουν τακτικὰ ἕνα ποσοστὸ βάσει τῶν ἐγκεκριμένων ἐτησίων προϋπολογισμῶν, ποὺ εἶναι 7% ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Γραφείου καὶ 2% ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Μεγάρου. Μετὰ τὰ ἔσοδα αὐτὰ συντηροῦνται τὰ Γραφεῖα καὶ τὸ κτίριο τῆς Ί. Ἀρχιεπισκοπῆς. Τὰ χρήματα κατατίθενται κάθε τρίμην ἀπὸ τὸν Ταμῖα κάθε Ναοῦ στὸ ταμεῖο τῆς Ί. Ἀρχιεπισκοπῆς μετὰ ἀπόδειξη. Ἡ καθυστέρηση τῆς καταβολῆς τῶν ποσοστῶν αὐτῶν καὶ ἰδίως αὐτὴ ποὺ γίνεται ἐκ προθέσεως, εἶναι λόγος ἀπολύσεως τοῦ ὑπευθύνου Ταμῖα τῆς ἐνορίας. Περιττὸν καὶ ἐδῶ νὰ τοῖσω ὅτι κάθε καθυστέρηση δημιουργεῖ σοβαρὸ πρόβλημα λειτουργικότητος στὴν Ί. Ἀρχιεπισκοπή.

6. Ἐπίσης, παρακαλῶ νὰ γνωρίζετε, ὅτι ἐκτὸς τῶν ποσοστῶν αὐτῶν, κάθε Ί. Ναὸς ἀναγράφει στὸν ἐτήσιο Προϋπολογισμό του καὶ ὀρισμένα ποσά, ὑπὸ μορφή ἐκτάκτων καὶ ἐφ' ἅπαξ εἰσφορῶν ὑπὲρ τῶν ἱεραποστολικῶν, κοινωνικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν τῆς Ί. Ἀρχιεπισκοπῆς. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἐπιθυμῶ νὰ εἶμαι σαφέστερος: α- Ἀπὸ τὰ χρήματα αὐτά, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰ προηγούμενα τῆς §5, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος δὲν

εισπράττει για τὸν ἑαυτό του οὔτε μία δραχμή. Δὲν εἶναι «για τὸν Δεσπότη» τὰ χρήματα αὐτά, ὅπως μερικοὶ νομίζουν. Εἶναι για τὰ ἔργα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, εἰς τὸ ταμεῖο τῆς ὁποίας καὶ εἰσέρχονται. β- Μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ καλύπτει τὶς δαπάνες λειτουργίας τῶν Γραφείων τῆς, τῶν ἰδρυμάτων τῆς, ἐξασφαλίζει τὴ λειτουργία τοῦ Πνευματικοῦ τῆς Ἔργου, τῶν Σχολῶν Γονέων, τῶν Σεμιναρίων, τῶν Κατασκευῶσεων, τοῦ συστήματος τῶν Ὑποτροφιῶν, παρέχει βοηθήματα, φάρμακα, μηνιαῖα ἐνοίκια, ὀργανώνει τὸ ἱεραποστολικὸ τῆς Ἔργο, τὶς ἀντιαιρετικές τῆς ἐξορμήσεις, τὴ δραστηριότητα τῆς Νεολαίας, ἐκδίδει φυλλάδια, ὀργανώνει Συνάξεις ἐπιστημόνων, Συνέδρια καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις καὶ γενικὰ δίδει τὴν μαρτυρία Ἰησοῦ Χριστοῦ μέσα στὸν κόσμον. Ὅλες αὐτὲς οἱ δραστηριότητες τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς θὰ χωλαίνουν, ἐὰν οἱ Ναοὶ δὲν καταβάλλουν ἐγκαίρως τὶς εἰσφορὲς των καὶ τὰ ποσοστά των. Ὑποθέτω ὅτι ἀντιλαμβάνεσθε ὅτι κάθε ἐμπόδιο στὸν τομέα αὐτόν, προερχόμενο ἀπὸ σᾶς, ἔχει πελώριες συνέπειες, γιατί δυσκολεύει τὸ μεγάλο πνευματικὸ ἔργο τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας σὲ διαφόρους τομεῖς, τὸ ὁποῖο γνωρίζετε καὶ για τὸ ὁποῖο δικαιοῦσθε ὄχι μόνον νὰ καυχᾶσθε, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ θεωρῆτε δικό σας.

7. Κατὰ συνέπεια, δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέψετε ποτὲ στὸν ἑαυτό σας νὰ πιστέψετε ὅτι ὁ Ἱ. Ναός, στὸν ὁποῖο ὑπηρετεῖτε, εἶναι κάτι διαφορετικὸ ἀπὸ τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ ἢ, τὸ χειρότερο, ὅτι Ἐνορία καὶ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ εὐρίσκονται σὲ σχέση ἀντιπαλότητας. Τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἑνιαῖο, καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ ἀρχὴ του ἐκπορεύεται ἀπὸ τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ, ἐνῶ ἡ κάθε ἐνορία εἶναι προέκταση τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἐὰν δὲν ὑπάρξει Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Ἀρχιεπισκοπὴ, οὔτε Ἐνορία μπορεῖ νὰ ὑπάρξει. Ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ συντονίζει, προστατεύει καὶ καθοδηγεῖ τὶς ἐνορίες. Καὶ οἱ ἐνορίες ὑποστηρίζουν, σέβονται καὶ συνεργάζονται μὲ τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ.

8. Ἡ ἐποπτεία τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς ἐπὶ κάθε Ἱ. Ναοῦ ἐκφράζεται μὲ περιοδικούς

ἐλέγχους τῆς διαχειρίσεως καὶ τῆς διοικήσεως, τῆς τηρήσεως τῶν ὁδηγιῶν καὶ τῶν νόμων ποὺ διενεργοῦνται ἀπὸ ὑπαλλήλους τῆς, καθὼς καὶ μὲ τὴν ἔγκριση, διόρθωση ἢ ἀπόρριψη τῶν ἀποφάσεων τῶν Ἐκκλ. Συμβουλίων ποὺ ὑποβάλλονται σ' αὐτήν. Ἐπίσης καὶ μὲ τὴν πειθαρχικὴ διαδικασία.

9. Σύμφωνα μὲ τὸν νόμο, κανένα εἶδος ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς διακοσμῆσεως τῶν Ἱ. Ναῶν δὲν παραγγέλλεται καὶ δὲν τοποθετεῖται χωρὶς προηγουμένη ἔγκριση τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου. Στὴ διαδικασία αὐτὴ ὑπάγονται ἢ εἰκονογράφηση, τὰ ξυλόγλυπτα, οἱ πολυέλαιοι, τὰ μανουάλια, τὰ καθίσματα, τὰ λάβαρα, τὰ ἱερὰ σκεύη, τὰ χρυσοκέντητα, οἱ καμπάνες, τὰ ὠρολόγια τῶν κωδωνοστασιῶν κ.λπ. Πάντα δὲ ταῦτα ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐὰν τὰ χρήματα προέρχονται ἀπὸ τὸ ταμεῖο τοῦ Ναοῦ, ἀπὸ τὴν Ἐραρική Ἐπιτροπὴ ἢ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ κάποιον δωρητὴ.

10. Για ὅλα τὰ ἀνωτέρω μποροῦν ἀσφαλῶς νὰ σᾶς κατατοπίσουν καὶ οἱ Εὐλαβέστατοι Πρόεδροι τῶν Ἐκκλ. Συμβουλίων, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ συνεργασθῆτε. Αὐτοὶ γνωρίζουν καλῶς καὶ μὲ κάθε λεπτομέρεια ὅλα ὅσα σᾶς ἔχω εἰς τὸ κεφάλαιο τοῦτο γράψει, καὶ πιστεύω ὅτι θὰ σᾶς ἐξηγήσουν καὶ προφορικὰ κάθε σημεῖο ποὺ χρήζει διευκρινίσεως. Γνωρίζω ὅτι μόνον ἐλάχιστοι ἐξ αὐτῶν ἀδιαφοροῦν για ὅλα αὐτά. Καὶ ἐλπίζω σὲ διόρθωσή των.

β. Σχέσεις σας μὲ τὸν Αἰδεσιμολογιώτατο Πρόεδρό σας

1. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου ὀρίζεται, ὅπως ἄλλωστε καὶ σεῖς, ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο (Μητροπολιτικὸ Συμβούλιο). Κατὰ τὴν ὀρθόδοξη Θεολογία μας ὁ ἱερεὺς εἶναι ἐκπρόσωπος τοῦ Ἐπισκόπου του στὴν ἐνορία του. Ὡς Πρόεδρος δὲ τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου διοικεῖ τὴν ἐνορία μαζί σας, ἐν ὀνόματι πάντοτε τοῦ Ἐπισκόπου, χωρὶς τάσεις ἀνεξαρτητοποιήσεως καὶ αὐτονομίας. Οἱ πρεσβύτεροι εἶναι συνηρμοσμένοι πρὸς τὸν Ἐπίσκοπό των «ὡς χορδαὶ κιθάρα».

2. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου συγκαλεῖ σέ συνεδρίαση τὸ Συμβούλιό σας, προεδρεύει αὐτοῦ, συντάσσει προηγουμένως τὴν Ἡμερησία Διάταξη τῶν πρὸς συζήτησιν θεμάτων καὶ διευθύνει τὶς ἐργασίες του. Πάντες τοῦ ὀφείλουν τιμὴ καὶ σεβασμό.

3. Δέν εἶναι νόμιμη ἡ συνεδρίαση τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου, ἐὰν δέν τὸ συγκαλέσει ὁ Πρόεδρος ἢ ἐὰν δέν παρίσταται σ' αὐτή. Μοναδικὴ ἐξάιρεση τοῦ κανόνος αὐτοῦ εἶναι ὅταν ὁ ἴδιος ὁ Πρόεδρος θέλει νὰ ἀπουσιάσει καὶ ἐγκρίνει τὴν ἐν ἀπουσία του συνεδρίαση, ὁπότε, στὴν περίπτωσή αὐτή, τὸν ἀναπληρώνει ὁ Ἀντιπρόεδρος καὶ ἡ συνεδρίαση εἶναι νόμιμη, ἐφ' ὅσον παρίστανται τοῦλάχιστον 3 μέλη.

4. Οἱ κ.κ. Ἐπίτροποι δέν ἔχουν κανένα ἀπολύτως δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἡ τῶν ἱερέων, δηλ. νὰ τοὺς ἐλέγχουν, νὰ τοὺς διατάζουν ἢ νὰ τοὺς ἐπιβάλλουν κάποια συγκεκριμένη ἐνέργεια ἢ παράλειψη. Οἱ ἱερεῖς ἔχουν τὴν ἀναφορά τους στὸν Ἀρχιεπίσκοπο, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ μόνος ἀρμόδιος νὰ τοὺς ἐλέγχει. Ἐὰν οἱ Ἐπίτροποι ἔχουν κάποιο παράπονο ἀπὸ τὸν ἱερέα των, ὀφείλουν νὰ τὸ ἀναφέρουν στὸν Ἀρχιεπίσκοπο καὶ ἐκεῖνος ἔχει δικαίωμα καὶ ὑποχρέωση νὰ ἐπιληφθῆ καὶ νὰ δώσει λύση. *Ἐνίστε, μερικοὶ Ἐπίτροποι, νομίζουν ὅτι ἔχουν δικαίωμα νὰ διατάζουν τὸν ἱερέα ἢ νὰ ἀποφασίζουν αὐτοὶ χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτοῦν. Αὐτὸ συνιστᾷ ἀθαιρεσία. Οὔτε ὁ ἱερεὺς μόνος του δικαιούται νὰ ἀποφασίζει γιὰ θέματα πὸν ἀνάγονται στὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου, περιφρονώντας ἔτσι τοὺς λαϊκοὺς συνεργάτες του - μέλη τοῦ Συμβουλίου, ἀλλ' οὔτε καὶ τὰ λαϊκὰ μέλη ἔχουν τὸ δικαίωμα ἀπὸ μόνων των, καὶ χωρὶς τὸν Πρόεδρό των, νὰ παίρνουν ἀποφάσεις, καὶ πολὺ περισσότερο νὰ τὶς*

ἐκτελοῦν, χωρὶς μάλιστα καὶ τὴν ἐγκριση τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς.

5. Ἀσέβεια ἢ ἀνυπακοή πρὸς τὸν Αἰδεσιμολ. Πρόεδρο συνιστᾷ παράπτωμα, πὸν ἐπισύρει ποινές, μέχρι καὶ ἀπολύσεως. Ὅπου ὑπηρετοῦν περισσότεροι τοῦ ἐνὸς ἐφημέριοι, οἱ κ.κ. Ἐπίτροποι συνεργάζονται μὲν στενὰ μὲ τὸν ἐξ αὐτῶν Πρόεδρο τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου, ἀλλὰ ὑποχρεοῦνται νὰ διατηροῦν ἀγαθὲς σχέσεις καὶ μὲ τοὺς ὑπολοίπους ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι, χωρὶς βέβαια νὰ εἶναι μέλη τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου, δέν παύουν νὰ ἔχουν λόγο γιὰ τὰ θέματα τοῦ Ἱ. Ναοῦ. Ὅπου κυριαρχεῖ ἀγάπη καὶ συνεργασία, ἐκεῖ ποτέ δέν δημιουργοῦνται προβλήματα.

6. Οἱ κ.κ. Ἐπίτροποι, ὀφείλουντες τὴν πιὸ πάνω τιμὴ καὶ τὸν σεβασμὸ πρὸς τὸν ἱερέα των, δικαιούνται καὶ αὐτοὶ νὰ ἀπολαμβάνουν ἀπὸ αὐτὸν ἀγάπης καὶ τιμῆς. Ὁ καλὸς ἱερεὺς ποτέ δέν παραλείπει νὰ τιμᾷ τοὺς ἀμέσους συνεργάτες του, ὅπως εἶναι

τὰ μέλη τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου. Γι' αὐτὸ ἐπιβάλλεται μεταξὺ ἱερέως καὶ ἐπιτρόπων νὰ ὑπάρχουν πνευματικοὶ δεσμοὶ ἐρειδόμενοι ἐπὶ τῆς πνευματικῆς σχέσεως ποιμένος καὶ ποιμνίου. Ὅπου αὐτὸ ὑπάρχει, ἐκεῖ ἀπουσιάζουν προβλήματα σχέσεων μεταξὺ των.

7. Οἱ ἀθαιρέτες πρωτοβουλίες πὸν τυχὸν παίρνουν μερικοὶ Ἐπίτροποι, ἄνευ γνώσεως τοῦ Προέδρου, συνεπάγονται τὸν κίνδυνον, ἐὰν καταγγελθοῦν καὶ γνωσθοῦν στὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπή, νὰ καταστήσουν πρῶτον ὑπεύθυνον τὸν ἱερέα. Βεβαίως εἶναι ὅλοι συνυπεύθυνοι, γι' αὐτὸ καὶ τὰ ποσὰ πὸν διατίθενται μὲ τὴν πιὸ πάνω μέθοδο κινδυνεύει νὰ τὰ πληρώσει ὁ ἱερεὺς ἢ καὶ ὅλοι μαζί, ὅπως στὸ ἰδιαίτερο κεφάλαιο θὰ ποῦμε.

(συνεχίζεται)

ΒΙΟΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΑΞΗ: ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ¹

β'

Του Άλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου,
Καθηγητού του Πανεπιστημίου Άθηνων

Έτσι όπως είναι τὰ πράγματα, είναι καιρός να επιχειρήσουμε να δώσουμε επίλεκτικά κάποιες απαντήσεις σε διάχυτα ή και συγκεκριμένα ερωτήματα που τέθηκαν.¹

Έρωτήματα και απαντήσεις

Θα χρησιμοποιήσουμε ανθρώπινα αρχέγονα έμβρυικά κύτταρα για ανάπτυξη ιστών και οργάνων: Πηγές τέτοιων αδιαφοροποιητων (όλοδυνάμων – totipotent ή πολυδυνάμων – pluripotent) έμβρυικών κυττάρων, δηλαδή κυττάρων χρόνου ζωής λίγων ήμερών μετά τη γονιμοποίηση του ωαρίου, είναι τὰ ανθρώπινα έμβρυα που προέρχονται είτε α) από αυτόματες αποβολές, είτε β) από γονιμοποιημένα ωάρια έξωσωματικών γονιμοποιήσεων, που δέν έμφυτευτήκαν σε μήτρα γυναίκας, είτε γ) από κλωνοποίηση σωματικών κυττάρων ενήλικων (δηλ. θεραπευτική κλωνοποίηση).

Τὰ ζητήματα που τίθενται έδω είναι δύο.

1. Άν κατ' αρχήν έπιτρέπεται, ακόμη κι όταν υπάρχει ή τεχνική δυνατότητα για τήν αποκατάσταση τής υγείας του, να καταστεί ό άνθρωπος «άποθήκη ανταλλακτικών» με τόν αναφερθέντα τρόπο αναπτύξεως ιστών και οργάνων. Και εάν ή έπιστήμη δέν θα μπορούσε ίσως να στραφεί σε άλλη κατεύθυνση, σε τεχνητά δηλαδή όργανα.² Βέβαια, έδω θα μπορούσε να άνοιχτεί πολυ μεγάλη συζήτηση ως προς τó «άνοιχτό» θέμα τών μεταμοσχεύσεων.³

Έάν ή άπάντησή μας είναι καταφατική, ότι ναι, δεχόμαστε τέτοιου τύπου ανάπτυξη ιστών και οργάνων, όφείλουμε να είμαστε έπιφυλακτικοί και ύπο τήν προϋπόθεση ότι δέν θα υπάρξει μεταφορά νέων γονιδίων. Δηλαδή, θα μπορούσαμε να άποδεχθούμε τήν οργανογένεση από αρχέγονα έμβρυικά κύτταρα αλλά όχι τή βελτίωση τών οργάνων που θα προκύψουν μέσω μεταφοράς γονιδίων. Και αυτό όχι μόνο από άλλο είδος αλλά ίσως και από άνθρωπο σε άνθρωπο. Έδω, θα έπρεπε να στοχαστούμε για τó τί σημαίνει γενετική ταυτότητα και αν αυτή προσδίδει τή διάσταση τής μοναδικότητας που στοιχειοθετεί τή διαφορότητα και έτερότητα στον άνθρωπο.⁴

2. Τó δεύτερο ζήτημα τίθεται σε σχέση με τó εάν ή λήψη αυτών τών έμβρυικών κυττάρων για τήν έρευνα προϋποθέτει ή όδηγεί στη θανάτωση ζωντανών έμβρύων και ποιά μπορεί να είναι ή έννοια του «έν ζωή έμβρύου». Δέν θίγω τó ζήτημα τών «αυτομάτων αποβολών», γιατί περιλαμβάνεται στο πρώτο έρώτημα, «άν κατ' αρχήν έπιτρέπεται...» (βλ. προηγούμενη παράγραφο). Κυρίως αναφέρεται στο ζήτημα τής έξωσωματικής γονιμοποιήσεως και άφορā σε γονιμοποιημένα ωάρια που έπιτυγχάνονται με αυτή τή διαδικασία, τὰ όποια μπορεί να είναι ή πηγή αρχεγόνων έμβρυικών κυττάρων. Θα χρησιμοποιήσουμε, λοιπόν, ανθρώπινα έμβρυα ήλικίας μικρότερης τών 14 ήμερών από τής συλλήψεως – γι' αυτό τó

χρονικό διάστημα γίνεται λόγος – για τη βελτίωση της *in vitro* γονιμοποίησης και για λήψη ἀρχηγόνων ἐμβρυϊκῶν κυττάρων;

Ἡ στάση μας εἶναι ἀρνητική, παρὰ τοὺς θετικούς στόχους πὺν μπορεῖ νὰ προβάλλονται, διότι ἡ θεολογία ὑποστηρίζει τὴν «ἐξ ἄκρας συλλήψεως» ἀνθρωπογένεση. Ὁ ἡμερολογιακὸς διαχωρισμὸς τῆς ἐμβρυογένεσης δὲν ἐπιδέχεται ποιοτικές διαφοροποιήσεις γιὰ τὴν κατάσταση τοῦ ἐμβρύου καὶ πειραματισμὸ βάσει μιᾶς τέτοιας διακρίσεως.

Ἡ «ἐξ ἄκρας συλλήψεως» θέση τῆς Θεολογίας δὲν εἶναι πλέον μία μόνον θεωρητικὴ ἄποψη τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἢ μία διανοητικὴ κατασκευὴ φιλοσοφικοῦ καὶ μεταφυσικοῦ τύπου, ἀλλὰ σήμερα διαθέτει τὴν ἐμπειρικὴ συνηγορία τῆς σύγχρονης γενετικής καὶ ἀναπτυξιακῆς Βιολογίας.

Στὴν ἐμβρυογένεση ὑπάρχει αὐστηρὸ γενετικὸ πρόγραμμα μὲ ἱεραρχικὴ δομὴ (γενετικὰ δίκτυα ἢ κυκλώματα) καὶ δὲν ὑπάρχουν χρονικὰ σημεῖα στὰ ὁποῖα μπορεῖ νὰ διακοπῆ τὸ γενετικὸ πρόγραμμα.

Ἡ πρὸ τῶν δεκατεσσάρων ἡμερῶν χρῆση ἐμβρύων στηρίζεται σὲ μορφολογικὰ κριτήρια καὶ ἀγνοεῖ τὴν ἀπόλυτη συνέχεια καὶ συνέπεια τοῦ γενετικοῦ προγραμματισμοῦ.

Νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ πεποίθηση γιὰ τὴν ἐξ ἄκρας συλλήψεως ἀνθρωπογένεση διαμορφώνει ἀποφασιστικὰ καὶ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὁποῖα θεσπίζει ἐορτολογικοὺς κύκλους μὲ ἀφετηρία τὸν ἐορτασμὸ τῆς σύλληψης ἱερῶν προσώπων (τῆς Παναγίας 9 Δεκεμβρίου, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου 23 Σεπτεμβρίου καὶ τοῦ Χριστοῦ 25 Μαρτίου).

Ὡς πρὸς τὴν ἐξωσωματικὴ γονιμοποίηση, ἡ βασικὴ ἀντίρρηση γιὰ τὴ μέθοδο ἀφορᾷ στὰ λεγόμενα «ἐπιπλέον ἐμβρυα».⁵

Ἐπιφυλακτικὴ ἕως καὶ ἀρνητικὴ θὰ εἶναι καὶ ἡ στάση μας ὡς πρὸς τὴν: ἀνάπτυξη

ἀρχηγόνων ἐμβρυϊκῶν κυττάρων ἀπὸ κλωνοποίηση σωματικῶν κυττάρων γιὰ ἀνάπτυξη ἰστῶν καὶ ὀργάνων.

Ἐπιφυλακτικὴ, γιὰτί παρ' ὅλες τὶς εὐεργετικές συνέπειες ἢ πρόδος τῆς ἔρευνας σ' αὐτὸν τὸν τομέα βελτιώνει τὴν ἐξέλιξη τοῦ θέματος «κλωνοποίηση τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ μέσω ἐνηλίκου σωματικοῦ κυττάρου», στὸ ὁποῖο καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ κοινότητα γενικῶς ἀλλὰ καὶ ἡ θεολογικὴ μας ἄποψη τοποθετεῖται ἀρνητικά. Καὶ ὅπως

ἐκφράζεται ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης (νῦν Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) στὸ σημαντικό του ἄρθρο «Τὸ πρόσωπο καὶ οἱ γενετικές παρεμβάσεις»: «τὸ πρόβλημα τῆς κλωνοποίησης ἔγκειται στὸ ὅτι δὲν συνιστᾷ παρέμβαση στὴ διαφορά τῶν εἰδῶν ἀλλὰ ἀνατροπὴ στὴ δια-

φορότητα καὶ ἐτερότητα ἐντὸς τοῦ ἴδιου εἴδους», πρᾶγμα πὺν συνιστᾷ δημιουργικὴ παρέμβαση ὑποκαταστάσεως τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.⁶

Συνεπῶς, μὲ τὴν ἔρευνα τοῦ θέματος πὺν συζητᾷμε βρισκόμαστε στὰ πρῶτα στάδια τῆς κλωνοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Πρόκειται, λοιπόν, γιὰ μία νέα «Γένεση», γιὰ τὴν «ὄγδοη ἡμέρα τῆς δημιουργίας»; Μήπως θὰ ἀντιτάξουμε Γένεση καὶ Γενετική;⁷

Ἀρνητικὴ ἦταν ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἡ ἀπάντηση τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ Δελτίον Τύπου πὺν ἐξέδωκε στὶς 25 Ἰανουαρίου 2001 σχετικὰ μὲ τὴν ἀπόφαση τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων στὴν Μεγάλῃ Βρετανία νὰ ἐγκρίνει Νομοσχέδιο πὺν ἐπιτρέπει τὴν κλωνοποίηση ἀνθρωπίνου ἐμβρυϊκοῦ ἰστοῦ γιὰ θεραπευτικούς σκοπούς. Ὑπευθύνισε τοποθέτησή της ἀπὸ τὶς 17 Αὐγούστου τοῦ 2000 σὲ ἀπόφαση τῆς Βρετανικῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐπιτρέψει τὰ πειράματα ἐπὶ ἀνθρωπίνων ἐμβρυϊκῶν κυττάρων πὺν

προέρχονται από κλωνοποίηση τύπου Ντόλυ. Έγραφε τότε:

α) «Η Έκκλησία μας εκφράζει την κατηγορηματική αντίθεσή της στην διεξαγωγή πειραμάτων σε ανθρώπινα έμβρυονικά κύτταρα. Αυτό που έτσι ονομάζεται έξυπνοοεί την καταστροφή όχι έμβρυονικών κυττάρων, αλλά ανθρώπινων έμβρύων.

β) Η άποψη ότι το ανθρώπινο πρόσωπο αρχίζει να διαμορφώνεται από την 14η μέρα της συλλήψεως δίνει μόν αλλοθι στους Βρεττανούς έπιστήμονες, αλλά έχοντας σχολαστική προέλευση και όχι έπιστημονική βάση αποτελεί ύποκειμενική πίστη και αυθαίρετη δοξασία. Η Έκκλησία και ή χριστιανική συνείδηση δέχονται τόν άνθρωπο ως πρόσωπο με αιώνια και άθναατη προοπτική από την στιγμή της συλλήψεώς του».

Η άνακοίνωση της Ί. Συνόδου κατέληγε, σχολιάζοντας δήλωση του Προέδρου της Έπιτροπής Υγείας Λίαμ Ντόναλτσον ότι «τά όφέλη για την ανθρωπότητα είναι τέτοια πού ξεπερνούν όποιους ήθικους ένδοιασμούς»: Η Έκκλησία άπαντά ότι «οί ήθικές άναστολές, όμως, είναι τέτοιες πού ξεπερνούν κάθε “όφελος” για την ανθρωπότητα». Η άνακοίνωση της Ί. Συνόδου ύπενθύμιζε στην αρχή ότι ή σχετική συζήτηση «έπανέφερε την άνάγκη να τονισθεί ότι τó ήθικό κριτήριο είναι άνυπέμβλητα άνώτερο από τó όποιο έπιστημονικό έπίτευγμα». Τουτό, βέβαια, δέν άναιρεί και την άπαίτηση «ή όρθή ήθική κρίση να χρειάζεται και σωστή έπιστημονική ύποδομή».⁸

Δέν πρόκειται για φραστικούς διαξιφισμούς αντίθετων παρατάξεων. Έκείνο πού χρειάζεται είναι να έπαγρυπνοϋμε. Να άγωνιζόμαστε για τή νέα γνώση χωρίς βιασύνη. Να περισσέψει ή ύπομονή, γιατί, όπως στα πνευματικά θέματα ισχύει τó «έν τή ύπομονή ύμωv κτήσεσθε τας ψυχάς ύμωv» (Λουκά κα', 19), τó ίδιο μπορεί να ισχύσει και στα έπιστημονικά. Η έπιστημονική πορεία δέν χρειάζεται «να περνάει με κόκκινο» για να σώσει δήθεν τόν άσθενή και να προκαλεί συγκρούσεις και τελικά να τόν πεθαίνει. Είναι στοι-

χειώδης ή τήρηση κανόνων άσφαλείας και ή προσοχή στα σήματα πορείας.

Άναφέρω ένδεικτικά την είδηση πού δημοσιεύτηκε στις έφημερίδες για «κλωνοποίηση χωρίς καταστροφή τών έμβρύων».⁹ Μπορεί, λοιπόν, να έγκαταλειφθεί ό πειραματισμός σε βλαστοκύτταρα πού είχαν άφαιρηθεί από τά έμβρυα στα πρώτα στάδια της εξέλιξής τους για να χρησιμοποιηθούν, ώστε να δημιουργήσουν ίστους και όργανα πού θα μπορούσαν να αντικαταστήσουν όσα είχαν ύποστει βλάβες. Άμερικανοί έρευνητές έντόπισαν στους ένήλικες έναν τύπο βλαστοκυττάρων πού θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τόν ίδιο σκοπό. Τά ένήλικα βλαστοκύτταρα έντοπίζονται στον νωτιαίο μυελό τών ένηλικών χάρη στις έρευνες της Κάθριν Βερφάιγ του Πανεπιστημίου της Minnesota.

Παρ' ότι ή έρευνα βρίσκεται στα αρχικά στάδια, οί όργανώσεις πού αντίτιθενται στις έκτρώσεις ύποστηρίζουν ότι ή νέα μέθοδος είναι ήθικώς άποδεκτή. Πιστεύουν ότι είναι ανήθικη ή δημιουργία έμβρύων με μοναδικό σκοπό τή χρήση τους στην έξεύρεση θεραπείας κάποιων άσθενειών και έπισημαίνουν την ύπαρξη έναλλακτικων λύσεων.

Δέν ύπεισερχόμεθα στις ανταλλαγές έπιστημονικων έπιχειρημάτων. Άν άναφέραμε την είδηση ως πληροφορία, ως δεδομένο νέας γνώσης, είναι γιατί τέτοιου είδους άποκλήματα μπορούν να μάς κάνουν σοφότερους και πλό προσεκτικούς σε θέματα ζωής πού άφορούν στην ίδια τή ζωή μας.

Νομίζω ότι ό προσεκτικός άναγνώστης τών σκέψεων πού προηγήθηκαν μπορεί να άποκομίσει μία σφαιρική εικόνα για τις θέσεις της Όρθόδοξης Έκκλησίας ως προς την κλωνοποίηση και συναφή με την Βιοηθική και την Ίατρική πράξη θέματα, έτσι όπως προκύπτουν από την πρόοδο της έρευνας στην Βιοτεχνολογία και την Γενετική. Συνδέοντας Βιοηθική και Ίατρική πράξη με τόν συμπλεκτικό σύνδεσμο «και» συνάπτουμε Πράξη και Ηθική και άποδεχόμαστε κάθε πράξη μας να είναι πράξη ήθικη με εύθύνη,

ή όποια πρέπει νά άντανακλα ένα όρισμένο ήθος και μία στάση σεβασμού τής ζωής σέ όποιαδήποτε μορφή τής.¹⁰ Ο άναγνώστης τής εισηγήσεώς μας μπορεί νά μήν πήρε άπαντήσεις ως πρός όλες τς πλευρές πού εΐναι έκκρεμείς και θα ήθελε νά έχει ασφαλείς και τελικές άπαντήσεις. Το βασικό έρώτημα παραμένει πάντως, αν πράγματι έμεις, άκόμη και οι Έκκλησίες μας μπορούν νά δώσουν τελεσίδικες άπαντήσεις. "Η ή ουσιαστική μας στάση συνίσταται πέραν τών δικών μας άναζητήσεων και έρευνών «στο νά αναφέρουμε στο Θεό τά προβλήματα και τά διλήμματα τής Βιοηθικής, μαζί με τά πρόσωπα πού ή ζωή τους άγγίχτηκε από αυτά; Η πιά βασική μας ευθύνη, σήμερα και στο προσεχές μέλλον, εΐναι νά αποθέσουμε στα χέρια του Δημιουργού τής ζωής τόν πλήθος τών δύσκολων προβλημάτων πού άφορούν στη ζωή και τόν θάνατο, με τήν έλπίδα και τήν ευχή κάθε άπόφαση πού παίρνουμε σ' ένα ήθικό πρόβλημα νά υπηρετεί τόν σχέδιό Του και νά αποβλέπει στην τιμή και τή δόξα του».¹¹

1. Οφείλω νά όμολογήσω στο σημείο αυτό πόσο βοηθητική και πολύτιμη για μιá βαθύτερη γνώση τής νέας πραγματικότητας πού προωθείται με τήν πρόοδο τών έπιστημών ήταν και εΐναι ή συμμετοχή μου στην Έπιτροπή Βιοηθικής του Ύπουργείου Ανάπτυξης. Δέν εΐναι πάντοτε εύκολο έκπροσωπών τήν Όρθόδοξη Θεολογία νά τοποθετείται σέ θέματα πού «προτρέχουν» μή έχοντας πάντοτε κάτι «ανάλογο» για νά στηριχτεί. Για κείμενα πού έκπόνησα στο πλαίσιο τής Έπιτροπής συνεργάστηκα με τόν θεολόγο και βιολόγο πανοσιολογίατο άρχιμανδρίτη π. Δημήτριο Καλημέρη, διδάκτορα Γενετικής του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Φρόντισα, έπίσης, με τήν άρωγή τής Γραμματέως του Τομέα Χριστιανικής Λατρείας, Άγωγής και Διαπομπάνσεως του Τμήματος Θεολογίας τής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Άριάδνης Σαραντουλάκου, Μ.Α. Θεολογίας, νά έντοπίσουμε και νά σχολιάσουμε «Άναφορές του θεολογικού και έκκλησιαστικού τύπου σέ θέματα Βιοηθικής» πού συγκεντρώνονται στο Έρευνητικό Άρχειο του Τομέα. Έκδόθηκαν σέ ίδι-

αίτερο τεύχος από τήν Έπιτροπή Βιοηθικής τόν Μάιο του 2001 (19 σ.).

2. Ο πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Μεταλληνός, Καθηγητής τής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, είχε έκφρασθεί σέ άρθρο του με τίτλο, *Έλπίδες στη «Βιοηθική»* («Καθημερινή» 26 Όκτωβρίου 1997) με τόν άκόλουθο τρόπο: «Η άνάγκη έξεύρεσης "άνταλλακτικών" για τήν άποκατάσταση τής υγείας δέν σημαίνει ότι μπορεί νά ευτελιστεί ό άνθρωπος, έκλαμβανόμενος ως άπλη "σάρκα" και καθιστάμενος "άποθήκη άνταλλακτικών". Ίσως θά μπορούσε νά στραφεί ή έπιστήμη σέ άλλη κατεύθυνση, σέ τεχνητά, δηλαδή, όργανα. Διαβλέπω έκπτωση τής αξίας του ανθρώπου».

3. Βλ. Α.Μ. Σταυροπούλου, *Έπιταγές τής όρθόδοξης ήθικής πού άφορούν στις μεταμοσχεύσεις και στα ξένα μοσχεύματα*. Το κείμενο θά συμπεριληφθεί στα γαλλικά στον τρίτο τόμο τής σειράς *Regard éthique* τών εκδόσεων του Συμβουλίου τής Εύρώπης άφιερωμένο στις μεταμοσχεύσεις.

4. Βλ. άρθρο του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Περιλάμου Ίωάννη (Ζηζιούλα), *Τό πρόσωπο και οι γενετικές παρεμβάσεις*, στο περ. «Ίνδικτος», τεύχος 14, Ίουνίου 2001, σ. 67, 68.

5. Θεωρώ θεμελιώδη τόν προβληματισμό ως πρός αυτό τόν σημείο του π. Ίωάννου Μπρέκ σέ άρθρο του με τίτλο, *Βιοηθικά διλήμματα και Όρθοδοξία*, στο περ. «Σύναξη», τεύχος 68, Όκτωβρίου - Δεκεμβρίου 1998, σ. 10-11.

6. Ο.π., σ. 68, 67.

7. Σταμάτης Άλαχιώτης, *Η βιοηθική κρίση*, στο περ. «Ίνδικτος», ό.π., σ. 35.

8. Γ. Ί. Μαντζαρίδης, *Βιοηθική - Η ήθική τής παγκοσμιοποίησης*, στο περ. «Ίνδικτος», ό.π., σ. 31.

9. «*Η Καθημερινή*», Παρασκευή 25 Ίανουαρίου 2002, σ. 11. Έδώ, ως μου έπιτραπεί νά προσθέσω στο άρχικό μου κείμενο σχόλιο αυτής τής ειδήσεως από εισήγησή μου πού έγινε σέ Συζήτηση τής «Έλληνικής Αντικαρκινικής Δράσης» τή Δευτέρα 28 Ίανουαρίου 2002 στο Έθνικό Ίδρυμα Έρευνών, με θέμα: *Η Κλωνοποίηση στη Ζωή μας*. Οι άλλοι δύο εισηγητές ήσαν ό όμότ. Καθηγητής Κ. Σέκερης και ό καθηγητής Παύλος Σούβλας.

10. Βλ. Α.Μ. Σταυροπούλου, *Βιοτεχνολογία: Ήθος, τέχνη και τεχνική*, στον τόμο *Η άλλη πλευρά τής Βιοτεχνολογίας*, έκδοση του Έθνικού Ίδρύματος Έρευνών, Αθήνα 1998, σ. 32.

11. Πατήρ Ίωάννης Μπρέκ, περ. «Σύναξη», ό.π., σ. 20.

Η ΙΕΡΟΤΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΑΙ Η ΥΒΡΙΣ ΤΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΟΣ

Του Άνδρέα Μάνου,
Καθηγητού του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Τὸ οικολογικὸ πρόβλημα, ἡ ἀνατροπὴ δη-
λαδὴ τῆς οικολογικῆς ἰσορροπίας, συνιστᾶ
ἓνα ἀπὸ τὰ ἐμφανεστερά συμπτώματα τῆς κρί-
σεως τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ, τῆς ὁποίας οἱ
συνέπειες εἶναι ὀδυνηρὲς γιὰ τὴ βιολογικὴ καὶ
τὴν ψυχολογικὴ ἰδιοσυστασία τοῦ ἀνθρώπου,
καθὼς καὶ γιὰ τὴν ὁμαλὴ καὶ ἀπρόσκοπτη ἐξέ-
λιξη τῆς πολιτισμικῆς του πορείας. Τὸ φυσικὸ
περιβάλλον ὑπέστη, κατὰ τὴ διαδρομὴ τῶν
ἱστορικῶν αἰώνων, καταστροφὲς ἀπὸ δυνάμεις
ἐγγενεῖς, σεισμούς, ἐκρήξεις ἠφαιστειῶν κι ἀπὸ
λοιπὰ φυσικὰ κακὰ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς ἀλόγι-
στες κι ἐντατικὲς ἐπεμβάσεις τοῦ ἀνθρώπου στὸ
οἰκοσύστημα πρὸς ὑπερεκμετάλλευση τῶν φυ-
σικῶν πόρων. Ὁ κόσμος αὐτός, ἡ γῆϊνη σφαῖρα
ποῦ μᾶς φιλοξενεῖ, ὀφείλει τὴν ἀρχὴν της, κατὰ
τὴν ἐπιστημονικὴ ἐκδοχὴ, σὲ μιὰ μεγάλη ἔκρη-
ξη ἐνὸς ἀρχικοῦ ἀτόμου ὕλης, ἐνῶ, κατὰ τὴ χρι-

δεϊστικὲς ἀντιλήψεις, ὁ Κτίστης δὲν ἀδιαφορεῖ
γιὰ τὸ κτίσμα του. Δὲν τὸ κινεῖ ὡς ἐρώμενον,
ὅπως ὁ ἀριστοτελικὸς θεός, καὶ δὲν παραμένει
ἀπαθὴς μπροστὰ στὴ γενεσιακὴ διαδικασίᾳ,
ὅπως τὸ Ἐν τοῦ Πλωτίνου, ἀλλὰ λειτουργεῖ ὡς
ἡ ρυθμιστικὴ, ἡ διακοσμητικὴ καὶ ἡ συντηρη-
τικὴ του ἀρχή. Ὁ Θεὸς δημιούργησε τὸν κόσμον
ὡς τὸν παράδεισον τῆς τρυφῆς κι ἔδωσε στὸ κατ'
εἰκόνα καὶ ὁμοίωσίν του ἔλλογον κτίσμα τὴ δυ-
νατότητα νὰ καρπώνεται τὴν εὐδαίμονα μέθε-
ξη μὲ τὸν Κτίστη καὶ μὲ τὰ κτίσματα τοῦ ὄργα-
νικοῦ καὶ τοῦ ἀνόργανου κόσμου.¹ Συμφώνως
πρὸς ἀντιλήψεις ἐπαναλαμβανόμενες ἀπὸ παν-
τοίους διανοητὲς, ὁ Θεὸς δὲν θὰ μπορούσε νὰ
πλάσει ἄλλον τόπον πλὴν τοῦ παραδείσου, ἐνῶ
ὁ ἄνθρωπος δὲν γνωρίζει ὅτι ἡ πτώση δὲν εἶναι
τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν ἄγνοιά του πὼς εὕρισκε-
ται ἀκόμη ἐντὸς τοῦ παραδείσου.² Ἡ θεία χάρις

στιανικὴ μεταφυσικὴ, τὸ σύμπαν εἶναι τὸ
προῖον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ· εἶναι τὸ ἐκ τοῦ
μηδενὸς ἀπαύγασμα τῆς ἐκφράσεως τῆς δημι-
ουργικῆς δυνάμεώς Του. Ἡ παροῦσα σύντομη
μελέτη, στὴν ὁποία, λαμβάνεται ὑπόψη ἡ βι-
βλικὴ ἐκδοχὴ γιὰ τὴν κτίση, θὰ δείξει τὴν ἱε-
ρότητα καὶ τὴν ἀγιότητα τοῦ σύμπαντος, καθὼς
καὶ τὸν ὑβριστικὸ χαρακτήρα τοῦ ἀνθρωπίνου,
σὲ βάρος τῆς φύσεως, ἐγκλήματος.

Ὁ Θεὸς δὲν δημιουργεῖ τὸν κόσμον ἀπὸ προ-
ϋπάρχουσαν ὕλη, ἀλλὰ ἐκ τοῦ μηδενός, διὰ τοῦ
λόγου καὶ τῆς βουλήσεώς Του, πράγμα ποῦ
σημαίνει πὼς ἐπιβάλλεται διάκριση μεταξὺ
τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς οὐσίας τοῦ κόσμου.
Ὁ Θεὸς εἶναι ἄκτιστος καὶ ἀναρχος, ἐνῶ τὸ σύ-
μπαν κτιστόν. Ὡστόσο, ἔξω ἀπὸ ὅποιεσδήποτε

ποῦ θεραπεύει τ' ἀσθενῆ κι ἀναπληρώνει τὰ
ἐλλείποντα, δὲν καταλείπει τὴν κτίση νὰ ἐξε-
λίσσεται ἐρήμην της, ἀλλὰ καθιστᾶ τὴν πα-
ρουσία της στὸν κόσμον αἰσθητὴ κι εὐεργετι-
κὴ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι παρατηρεῖται ἓνας
ἱερὸς συνεκτικὸς δεσμός, ὁ ὁποῖος συσχετίζει
ὅλα τὰ ὄντα μεταξὺ τους καὶ πρὸς τὸν Θεό. Ἡ
κτίση δὲν εἶναι τρόπος ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ,
ἀλλὰ ἐκφράζει μυστηριακῶς καὶ ἐλλειπτικῶς
τὶς δημιουργικὲς δυνάμεις καὶ ἐνέργειές Του.

Κτιστὸν καὶ ἄκτιστον διαφέρουν ριζικά, δὲν
εἶναι ὅμως μεγέθη ἀποξενωμένα ἀλλήλων. Ὁ
Θεὸς εὕρισκεται ἔξω ἀπὸ τὴν φυσικὴ πραγμα-
τικότητα, ἀλλὰ καὶ μέσα σ' αὐτήν, ἀφοῦ ἡ ἀγά-
πη Του πλημμυρίζει τὰ πάντα ὡς φῶς ποῦ δια-
χέεται καὶ διαυγάζει ὅλη τὴν κτίση, ἔλλογη καὶ

ἄλογη. Ψαλμοὶ ποὺ ὑπερεκχειλίζουν ἀπὸ θεοπρέπειαν ἐπιβεβαιώνουν ὅτι τὸ κοσμικὸ θαῦμα εἶναι ἔργο τῶν χειρῶν Του. Τοιοῦτοτρόπως, Αὐτὸς εἶναι ποὺ στεγάζει μὲ ὕδατα τὰ ὑπερῶα Του, ποὺ ἐπιβαίνει τῶν νεφῶν καὶ ποὺ περιπατεῖ ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων. Αὐτὸς εἶναι ποὺ ἐποίησε τὴν σελήνην «εἰς καιροὺς» καὶ τὸν ἥλιον, ἔτσι, ὥστε νὰ γνωρίζει τὸ σημεῖον τῆς δύσεώς του.³ Ἡ δημιουργία, ὅπως καὶ ὁ χρόνος, εἶναι ἡ κινούμενη εἰκόνα τῆς αἰωνιότητος· ἡ προβολὴ τοῦ τελείου καὶ ἀφθάρτου ἐπὶ τοῦ ἀτελοῦς καὶ φθαρτοῦ. Ἀρχέτυπο τῆς μυστηριακῆς αὐτῆς σχέσεως ἀποτελοῦν ἡ ἐνσάρκωση τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ μετουσίωση τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου σὲ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴ Θεῖαν Εὐχαριστία. Καὶ ἡ φύση, ἀλλὰ καὶ ἡ Εὐχαριστία, συνιστοῦν ἀποκαλύψεις οὐχὶ ἀπλῶς τῆς ἀληθείας περὶ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ.⁴ Ἡ ὄραση, διὰ τῆς ὁποίας ἐδόθη στὸν ἄνθρωπο ἡ χάρις νὰ αἰσθάνεται τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ στὰ χθαμαλὰ τοπία τοῦ κόσμου, εἶναι, εὐτυχῶς, πνευματικὴ. Ὅσοι συνειδήσεις κατορθώνουν νὰ βιώνουν τὴν κινδυνώδη περιπέτεια τῆς ὑπάρξεως, μὴ ὑποκείμενες

ρατηρεῖ χωρὶς νὰ θεᾶται· ἐπινοεῖ λύσεις σὲ δυσχερῆ προβλήματα καὶ προβαίνει στὴν περαιτέρω προώθηση τῆς ἐπιστήμης χωλαίνοντας στὴν ἐπιστήμη τοῦ ἑαυτοῦ του. Ὁ κάτοχος τοῦ κέρατος τῆς Ἀμαλθείας ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὶς μεταφυσικὲς του ρίζες καί, ἀνταποκριθεὶς καθ' ὑπερβολὴν πρὸς τὶς προκλήσεις τῆς ἐκκοσμηκεύσεως, ἀπώλεσε τὸν ἑαυτό του μέσα στὸ ἀσημαντον. Ἡ μηχανιστικὴ θεώρηση τῶν πραγμάτων δείχνει πὼς ἡ φύση περικλείει ἐν ἑαυτῇ τοὺς ὄρους καὶ τοὺς νόμους τῆς λειτουργίας της, μὴ ὑποκειμένη σὲ κανένα πνευματικῆς ἢ θείας τάξεως αἴτιο. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ θεώρηση αὐτὴ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν φύση τὴν ἀγιότητά της, ἐνῶ ἡ Θεῖα Κοινωνία ὑποβιβάζεται σὲ νὰ συνίσταται ἀπλῶς ἀπὸ τὰ ὕλικά της στοιχεῖα.⁶

Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν τοποθέτησε στὸν παράδεισο τῆς τρυφῆς «ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν»⁷. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαχειρίζεται τὸν φυσικὸ πλοῦτο καὶ νὰ καρπώνεται τ' ἀγαθὰ του, παράλληλα ὅμως καὶ τὴν ὑποχρέωση νὰ προστατεύει καὶ νὰ συντηρεῖ τὸ φυσικὸ περιβάλλον, ὥστε νὰ διατηρεῖται ἡ οἰκολογικὴ ἰσορροπία

στὸς ὄρους συμπεριφορᾶς ποὺ ὑποβάλλονται ἀπὸ τοὺς μηχανισμοὺς ψυχολογικῆς τεχνικῆς τῆς καταναλωτικῆς νοοτροπίας, ἔχουν τὸ πρόνομο νὰ αἰσθάνονται, στὴν κάθε τους κίνηση καὶ στὸν κάθε παλμὸ τοῦ σύμπαντος, τὸν Θεό. Ἡ κρίση καὶ ἡ ἀξιολόγηση, οὕτως ἢ ἄλλως, γίνονται καὶ εἶναι σκληρῆς καὶ ἀδυσώπητες. Ἐνῶ ἡ δωρεὰ καὶ ἡ χάρις ἐδόθησαν σ' ὅλους, πολλοί, σὲ καιροὺς ἐπιτυχίας ἢ μεθυστικῆς εὐημερίας ἢ μεγάλης φήμης, ἀποποιοῦνται τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Κι ὁ Θεός, διαπιστώνοντας ἀπλῶς τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος θὰ εἴπει, διὰ στόματος τοῦ Εὐαγγελιστοῦ: «ὅστις γὰρ ἔχει δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ».⁵ Ὁ ἄνθρωπος βλέπει καὶ πα-

γιὰ τὴν εὐημερία καὶ τὴν εὐδαιμονία τοῦ ἰδίου καὶ πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἐξ ἄλλου, ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐξηρημένος ἀπὸ τὴ φύση περισσότερο ὡς βιολογικὴ καὶ λιγότερο ὡς ψυχικὴ ὄντοτης· ἀλλὰ καὶ ἡ φύση ἐξαρτᾶ, ὡς ἓνα σημεῖο, τὴν ἐπιτέλεση τοῦ πολυσήμαντου ρόλου της ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου. Ὅσο ὁ ἄνθρωπος διατηροῦσε ἀρμονικὲς σχέσεις πρὸς τὸν Θεό, ἡ στάση του ἀπέναντι στὴ φύση ἦταν μᾶλλον φιλική, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν εἶχε τιθασεύσει πολλὰ ἀπὸ τὶς φυσικὲς δυνάμεις. Ὅταν ὅμως ἐπλήγη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀπὸ τὴν παραζάλη τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς προόδου, καὶ ὁ Θεός ἦταν πιά γι' αὐτὸν νεκρός, οἱ σχέσεις του πρὸς τὰ φυσικὰ κτίσματα ἀλλοιώθηκαν, συνεπῶς, ἐπλήγησαν.

Όταν ο Θεός της Παλαιᾶς Διαθήκης ἦταν σκληρὸς καὶ κάπως ἀπρόσιτος («οὐ δυνήσῃ ιδεῖν μου τὸ πρόσωπον· οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου καὶ ζήσεται»⁸), ὁ ἄνθρωπος ἐβίωνε ἓνα εἶδος δέους ἀνάμικτου μὲ φόβο. Όταν ο Θεός της Καινῆς Διαθήκης κατέστησε φανερόν τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον καὶ κατεδέχθη, μαζί μὲ τὴν θεία, καὶ τὴν ἀνθρώπινην ὑπόστασι, ἀγαπήσας τὸ λογικὸ κτίσμα του μέχρι θανάτου καὶ Σταυροῦ, τὸ ἐφήμερον σπέρμα ὕστερα, κυρίως, ἀπὸ τῆ μέθη τῆς κτηθείσης δυνάμεως, διαπραγματεύεται σχεδὸν καθημερινὰ τὴν τιμὴν τοῦ Θεοανθρώπου, ἐνῶ συγχρόνως προιονίζει ἀλόγιστα τὸν κλάδον ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται. Τὴν ὥρα πού ἡ συγκατάβασι καὶ ἡ θεία ἀγάπη προστρέχουν καὶ γίνονται ἀρωγοὶ τοῦ ἀνθρώπινου, ὁ ἄνθρωπος αὐτονομεῖ τὴ φύσιν καὶ τὴν ἀποσπᾶ βίαια καὶ βάνουσα ἀπὸ τὶς θεῖες καταβολές της.

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, τιμώντας, καθ' ὑπερβολὴν τὶς ὑλικές ἀξίες, ἐλησμόνησε τὸν ἑαυτό του, τὶς καταβολές του καὶ συγχρόνως διέλυσε τὸν ἀρμονικὸ δεσμό του καὶ τὶς σχέσεις ἀμοιβαιότητος πρὸς τὴν φύσιν. Ἡ ὕβρις ἐναντι τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τῆς φύσεως ἔγκειται στὴν ὑπέρβασι τόσο τῶν ὀρίων πού τοῦ ἔχουν προσδιορισθῆ ὅσον καὶ τοῦ μέτρου, ἀλλὰ καὶ στὴν ἀπληστία καὶ στὴν ἐγωπάθειά του. Στὸν ἄνθρωπο ἐδόθη νὰ ὑπερβαίνει τὰ ὄριά του, προκειμένου ν' ἀνάγεται στὸ ὕψος καὶ στὸ βάθος τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ νὰ θεοῦται. Αὐτὴ εἶναι ἡ δικαίωσή του καὶ ἡ δόξα του. Όταν ὁμως λησμονεῖ τὸ βάθος τῆς ἐσωτερικότητός του καὶ ἀκούει, παγερός, τὸν θάνατο τοῦ Θεοῦ, ἀπομένει μόνος, πλάνης καὶ ἀβοήθητος στὴν ἐρημιὰ τοῦ ὄντος, ἀναμένοντας εἰς μάτην κάποιον Godot, ὁ ὁποῖος ποτέ δὲν πρόκειται νὰ ἔλθῃ. Ὁ ἐκπτώτος τοῦ παραδείσου, κυρίαρχος τῆς γῆς, τῆς θαλάσσης καὶ τῶν αἰθέρων, ἰδιοποιήθηκε ἰδιότητες πού δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὸ φρονεῖν κατ' ἄνθρωπον, μ' ἀποτέλεσμα νὰ καταστῆ ἀλαζονικός, πλήρης βιοτικῆς μερίμνης, καὶ ν' ἀσελγῆ σὲ βάρος τῆς κτίσεως. Ἡ ὕβρις, ὡστόσο, συνεπάγεται τὴν ἄτη καὶ τὴ νέμεσι. Καὶ ὁ ὕβριστὴς εἰσπράττει ἤδη, πολλαπλῶς, τὰ ἐπίχειρα τῶν κακῶν του ἐνεργειῶν. Νόσοι σωματικές καὶ ψυχικές, ἀσχήμια καὶ θάνατος, ἰδοὺ τὸ τίμημα,

ὕστερα ἀπὸ τὴν κακοποίηση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Στὶς ὥρες τῆς πρόσκαιρης εὐφορίας καὶ τῆς ἀπολαύσεως, τὸ πρόσωπο τῆς ἀλλοτριωμένης χαρᾶς παραμένει ἀνύποπτο ἐμπρὸς στὴν ἀπειλή τῶν καυσαερίων, τῆς ραδιενέργειας, τῆς «τρύπας τοῦ ὄζοντος» καὶ τῆς προοδευτικῆς συρρικνώσεως τῶν ἔμβιων ὄντων. Ὁ μῦθος τῆς προόδου ἔχει λάβει τελικῶς δραματικόν, ἂν ὄχι τραγικόν, χαρακτήρα. Ἡ μαγία τῆς ἀναπτύξεως, ἔχει ὀδηγήσει στὸν κίνδυνον ἐξαντλήσεως τῶν φυσικῶν πόρων. Οἱ ὑψηλοὶ δείκτες τῆς οικονομικῆς προόδου τῶν κρατῶν, διαμορφώνονται σὲ βάρος τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θεμελιακῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ὅπως τῆς ἐργασίας. Εἶθε ἡ μάχη νὰ μὴν ἔχει κριθεῖ, καὶ ὁ ἄνθρωπος, θεῖος ἐντολοδόχος τῆς κατακυριεύσεως τῆς γῆς, ν' ἀρθῆ στὸ ὕψος τῆς πνευματικῆς τοῦ ἀξιοπρεπείας, συνειδητοποιώντας ὅτι ὁ πλουτισμὸς του, θεμελιωμένος ἐπάνω στὸ αἷμα τῆς ἀνόσιας θεοκτονίας, ὑπῆρξεν ἡ οὐσιαστικὴ του ἔνδεια.

Ἡ αἰσθητὴ καὶ ἡ νοητὴ πραγματικότης εἶναι κτίσμα τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑφή τοῦ κόσμου δονεῖται ἀπὸ τὴν θεία παρουσία. Στὸν ἄνθρωπον ἐδόθη νὰ δημιουργεῖ χῶρον κατοικήσιμον, ἀπὸ τὸν ἴδιον εὐημερώντας ὑλικῶς καὶ ἀνεπιστόμενος πνευματικῶς. Τότε ἐκπληρώνει ἐπάξια τὸν προορισμὸ του, ὁ ὁποῖος τυγχάνει θεῖου καθορισμοῦ. Καὶ ὅποιους ὁ Θεὸς προώρισε, αὐτοὺς καὶ ἐκάλεσε· καὶ ὅποιους ἐκάλεσεν, αὐτοὺς ἐδικαίωσε καὶ ἐδόξασεν.⁹

1. Πβ. Ἄ. Κεσελοπούλου, *Ἄνθρωπος καὶ φυσικὸ περιβάλλον*, Ἀθήνα, Δόμος (1989) 1992, σσ. 27-31.

2. Χ. Λ. Μπόρχες, *Τὸ ρόδο τοῦ Παράκελσου. Τὸ ρόδινο καὶ τὸ γαλάζιο*, ἑλλ. μετ. Ἀχ. Κυριακίδης, Ἀθήνα, Ὑψίλων/βιβλία, 1982, σσ. 9-29.

3. *Ψαλμὸς ργ'*, 13, 19.

4. Ph. Sherrard, *Ὁ βιασμὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς φύσεως*, ἑλλ. μετ. Ἰ. Ροηλίδης, Ἀθήνα, Δόμος (1987) 1994, σσ. 199-122.

5. *Κατὰ Ματθαῖον ιγ'*, 12-13.

6. Ph. Sherrard, *Ὁ βιασμὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς φύσεως*, σ. 128.

7. *Γεν. 2, 18*. Πβ. Ἠλ. Οἰκονόμου, *Θεολογικὴ οἰκολογία. Θεωρία καὶ πράξι*, Ἀθήνα 1994, σ. 143.

8. *Ἐξοδος λγ'*, 20.

9. *Πρὸς Ρωμαίους η'*, 30

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΗ

Ἡ Ἁγία Γραφή

Τοῦ Εὐαγγέλου Καρακοβούνη

1. Ὁ «Κανόνας» τῆς Ἁγίας Γραφῆς

«Κανόνας» («Κανών») κυριολεκτικὰ σημαίνει τὴν ξύλινη ράβδο (τὸ χάρακα), τὴν ὁποία χρησιμοποιοῦμε γιὰ νὰ σημειώσουμε μιὰ εὐθεία γραμμὴ ἢ καὶ γιὰ νὰ ἐλέγξουμε τὴν εὐθύτητα μιᾶς γραμμῆς. Μεταφορικὰ *Κανόνας* λέγεται κάθε ὀρισμὸς ἢ διάταξη ἢ νόμος· γενικά, καθετὶ πού χρησιμοποιεῖται ὡς πρότυπο καὶ ὁδηγὸς γιὰ τὴν ὀρθή (σωστή) ἐκτέλεση ἢ ἀντιμετώπιση μιᾶς πράξεως ἢ καταστάσεως· καὶ, ἀντίθετα, ὡς κριτήριον γιὰ νὰ ἐλέγχουμε τὴν ὀρθότητα («εὐθύτητα») αὐτῆς τῆς πράξεως. Στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας *Κανόνες* ὀνομάστηκαν οἱ διατάξεις ἐκεῖνες πού θεσπίστηκαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μὲ σκοπὸ τὴν ὀρθὴ διοργάνωση καὶ δραστηριότητά της γενικά, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀρθὴ καὶ ἀθθεντικὴ κατὰ Χριστὸν ζωὴ τῶν μελῶν της διὰ μέσου αὐτῆς.

Μὲ βάση τὰ παραπάνω, «Κανόνας» τῆς Ἁγίας Γραφῆς σημαίνει τὴ συλλογὴ, ἢ τὸν κατάλογο τῶν βιβλίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς (*Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης*), πού ἀναγνωρίστηκαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ὡς θεόπνευστα, ἀθθεντικά καὶ γνήσια, καὶ γι' αὐτὸ χαρακτηρίζονται ὡς «Κανονικά».

Ὡς πρὸς τὸν *Κανόνα* τῶν βιβλίων τῆς *Καινῆς Διαθήκης*¹ δὲν ὑπάρχει, ἀπὸ πλευρᾶς τῶν αἰρετικῶν, καμιά παρέκκλιση· τὰ δέχονται ὅλα καὶ τὰ ἀναγνωρίζουν κι αὐτοὶ ὡς κανονικά.

Παρέκκλιση ἀπὸ τὴν ὀρθὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν «Κανόνα» της ὑπάρχει ὡς πρὸς τὰ βιβλία τῆς *Παλαιᾶς*

Διαθήκης. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως τὴν πίστη καὶ τὴν παράδοση τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων της, δέχεται καὶ τὰ 49 βιβλία τῆς Π.Δ., μεταξύ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται καὶ δέκα (10) χαρακτηριζόμενα ὡς «*Δευτεροκανονικά*» (ἢ *Ἀναγνωσκόμενα*)².

Τὸν κανόνα τῶν 49 βιβλίων τῆς *Παλαιᾶς Διαθήκης*³ ἀποδέχεται καὶ ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία, ἐνῶ οἱ Χιλιαστὲς καὶ οἱ διάφορες παραφυάδες τῶν Πεντηκοστιανῶν ἀπορρίπτουν τὰ 10 Δευτεροκανονικά καὶ διαιροῦν τὴν Π.Δ. σὲ 39 βιβλία.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀποδέχεται ὡς «Κανονικά» καὶ τὰ λεγόμενα «*Δευτεροκανονικά*», γιὰ τὴ γνησιότητά τους, ἢ «*κανονικότητά*» τους δηλαδή, μαρτυρεῖται⁴ ἀπὸ τὴν *Καινὴ Διαθήκη* καὶ τὴν *Ἱερὴ Παράδοση*:

Τὸ βιβλίον «*Β' Μακκαβαίων*» χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὸν ἀπόστολο Παῦλο. Τὸ Ἑβραίου 11, 35-36 ἀναφέρεται στὰ κεφάλαια 6 καὶ 7 τοῦ *Β' Μακκαβαίων*. Ἐπίσης, τὸ βιβλίον χρησιμοποιοῦν ὁ Ὠριγένης (185 μ.Χ.) καὶ ὁ Κλήμης Ρώμης (150 μ.Χ.). Ὁ Πολύκαρπος καὶ ὁ Κλήμης Ἀλεξανδρείας χρησιμοποιοῦν τὸ «*Τωβίτ*», ὁ Χρυσόστομος καὶ ὁ Αὐγουστίνος τὸ «*Ἰουδίθ*» καὶ τὸ «*Σοφία Σειράχ*». Ἐπίσης, ὁ *ΑΒ' Κανόνας* τῆς ἐν Κερθαγένῃ Συνόδου⁵ χαρακτηρίζει ὡς «*κανονικά*» βιβλία τὴ «*Σοφία Σολομώντος*», τὸ «*Τωβίτ*» καὶ τὸ «*Ἰουδίθ*» καὶ παραγγέλλει πὺς πρέπει νὰ ἀναγινώσκονται μέσα στὴν Ἐκκλησία, στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ. Τὰ βιβλία τῶν *Μακκαβαίων* περιλαμβάνονται στὸν *ΠΕ' Ἀποστολικὸ Κανόνα*⁶, ὅπου ὅλα ἀνε-

ξαιρέτως τὰ βιβλία τῆς Ἀγ. Γραφῆς, πού δέχεται ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, καλοῦνται σεβάσματα καὶ ἅγια.

2. Μεταφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία χρησιμοποιοῦ ὡς κείμενό της (τῆς Π.Δ.) τὴ λεγομένη «*Μετάφραση τῶν Ο' (70)*». Ἡ μετάφραση τῶν Ο' ἐγένεε στὴν Ἀλεξάνδρεια περὶ τὸ 280-180 π.Χ. στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, τῆς τότε ἐποχῆς, ἀπ' τὸ ἑβραϊκὸ πρωτότυπο, προκειμένου νὰ χρησιμοποιηθεῖ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους τῆς διασπορᾶς, πού εἶχαν χάσει τὴν ἐπαφή τους μὲ τὴ μητρικὴ τους γλῶσσα, τὴν ἑβραϊκὴ, καὶ μιλοῦσαν μόνο τὴν ἑλληνικὴ, τὴ διεθνὴ τότε γλῶσσα τῆς ἐποχῆς. Τὸ δυσκολότατο αὐτὸ ἐγχείρημα ἀνέλαβαν 70 ἑλληνομαθεῖς Ἑβραῖοι διδάσκαλοι μὲ προτροπὴ τῶν Πτολεμαίων (κυρίως τοῦ Φιλαδέλφου).

Ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς καὶ οἱ συγγραφεῖς τῆς *Καινῆς Διαθήκης* κάνουν χρῆση τῆς μεταφράσεως τῶν Ο'. Γιὰ παράδειγμα: τὸ Ἑβρ. 1, 6 προέρχεται ἀπὸ τὸ Δευτερ. 32, 43 καὶ Ψαλμ. 96, 7 (τῶν Ο')· τὸ Ματθ. 4, 10 ἀπὸ τὸ Δευτ. 6, 13· τὸ Ματθ. 21, 4-5 ἀπὸ τὸ Ζαχ. 9, 9 κ.ά. Ἔτσι, ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ υἱοθέτησε ὡς ἐπίσημο κείμενό της (τῆς Π.Δ.) τὸ βιβλίον τῆς «*Μεταφράσεως τῶν Ο'*».

Οἱ Χιλιαστὲς καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι χρησιμοποιοῦν μεταφράσεις τοῦ ἑβραϊκοῦ πρωτότυπου κειμένου (μασσοριτικὸ) ὄχι καὶ τόσο ἀξιόπιστες, πού τοὺς ἐξυπηρετοῦν στὶς κακοδοξίες τους.

3. Σχέση Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης

Ἀπὸ τοὺς αἵρετικούς, οἱ μὲν Χιλιαστὲς δὲν δέχονται καμιά διαίρεση *Παλαιᾶς* καὶ *Καινῆς Δ.*, οὔτε τὴ μεταξύ τους διάκριση. Ἐπιμένουν πὼς ἀκόμη ἰσχύει ὁ Μωσαϊκὸς νόμος, ἐπικαλούμενοι τὸ χωρίο Β' Κορ. 3, 14-17: «*ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μένει ... , ἀλλ' ἕως τῆς σήμερον...* ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περιαι-

ρεῖται τὸ κάλυμμα».

Ἡ ὀρθόδοξη ἐρμηνεία, βέβαια, τοῦ χωρίου αὐτοῦ εἶναι πὼς ἡ Π.Δ. κατανοεῖται μόνο διὰ τῆς πίστεως στὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό.

Ἄρκετοὶ Πεντηκοστιανοὶ ἔφτασαν στὸ σημεῖο νὰ καταργήσουν πλήρως τὴν Π.Δ., κινούμενοι βέβαια κι ἀπὸ ρατσιστικές, ἀντισημιτικές προκαταλήψεις.

Γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, στὴν Π.Δ. κρύβεται ὡς τύπος καὶ σκιά καὶ προεικόνιση ἡ Κ.Δ. Ἄν κάποιος θελήσει νὰ κατανοήσῃ τὴ δεύτερη, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ μελετήσῃ τὴν πρώτη. Ἡ μιὰ ἐρμηνεύει τὴν ἄλλη. Ἐκεῖνο πού καταργήθηκε ἐντελῶς ἀπὸ τὴν Π.Δ. καὶ δὲν ἔχει καμμία ἰσχὺ γιὰ τοὺς χριστιανούς εἶναι τὸ τελετουργικὸ μέρος της. Τὸ ἠθικὸ μέρος καὶ τὸ προφητικὸ ὄχι μόνο δὲν καταργοῦνται ἀλλὰ καὶ ὀλοκληρώνονται καὶ τελειοποιοῦνται μέσα ἀπὸ τὸ Χριστολογικὸ περιεχόμενο τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ὑποσημειώσεις

1. Ὁ «*Κανόνας*» τῆς Κ.Δ. περιλαμβάνει 27 βιβλία· εἶναι δὲ αὐτὰ τὰ ἑξῆς: τέσσερα (4) Εὐαγγέλια (Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ, Ἰωάννη)· Πράξεις τῶν Ἀποστόλων· δεκατέσσερις (14) Ἐπιστολὲς τοῦ ἀπ. Παύλου (Πρὸς Ῥωμαίους, Α' καὶ Β' πρὸς Κορινθίους, πρὸς Γαλάτας, πρὸς Ἐφεσίους, πρὸς Φιλιππησίους, πρὸς Κολοσσαεῖς, Α' καὶ Β' πρὸς Θεσσαλονικεῖς, Α' καὶ Β' πρὸς Τιμόθεον, πρὸς Τίτον, πρὸς Φιλήμονα καὶ πρὸς Ἑβραίους)· ἑπτὰ (7) Καθολικὲς Ἐπιστολὲς (Ἰακώβου, Πέτρου Α' καὶ Β', Ἰωάννου Α', Β' καὶ Γ', καὶ Ἰούδα) καὶ ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου.

2. «*Δευτεροκανονικά*» χαρακτηρίζονται σὲ σχέση μὲ τὰ «*Πρωτοκανονικά*» τοῦ ἑβραϊκοῦ κανόνα τῆς Παλαιστίνης. Τὰ *Δευτεροκανονικά* ἦσαν ἀποδεκτὰ ἀπὸ τοὺς ἑλληνομαθεῖς Ἰουδαίους τῆς Αἰγύπτου (πιθανότατα εἶχαν γραφεῖ μόνο στὴν ἑλληνικὴ) καὶ συμπεριλαμβάνονται μὲ τὰ «*Πρωτοκανονικά*» στὴ *Μετάφραση τῶν Ο' (70)* πού ἐκφράζει τὸν εὐρύτερο «*Κανόνα*» τῆς Π.Δ. Ἡ στενὴ περὶ *Κανόνος* τῆς Π.Δ. ἀντίληψη, πού εἶχε ὡς κέντρο τὸν ἑβραϊσμὸ τῆς Παλαιστίνης, ἐνισχύθηκε καὶ ἐπικράτησε τελικὰ στὴ συνείδηση τοῦ ἑβραϊσμοῦ κυρίως ἀπὸ ἀντίδραση πρὸς τὴ *Μετάφραση τῶν Ο'*, τὴν ὁποία υἱοθέτησε ὀλόκληρη (ἐνν. μαζὶ

μέ τὰ Δευτεροκανονικά) ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

3. Τὰ 49 βιβλία τῆς Π.Δ. εἶναι τὰ ἑξῆς: Γένεσις, Ἔξοδος, Λευϊτικόν, Ἄριθμοί, Δευτερονόμιον, Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, Κριταί, Ρούθ, Βασιλειῶν Α', Βασιλειῶν Β', Βασιλειῶν Γ', Βασιλειῶν Δ', Παραλειπομένων Α', Παραλειπομένων Β', Ἔσδρας Α', Ἔσδρας Β', Νεεμίας, Τωβίτ, Ἰουδίθ, Ἐσθήρ, Ἰώβ, Ψαλμοί, Παροιμίαι Σολομώντος, Ἐκκλησιαστής, Ἔσμα Ἄσμάτων, Σοφία Σολομώντος, Σοφία Σειράχ, Ὠσηέ, Ἀμώς, Μιχαίας, Ἰωήλ, Ὀβδιού, Ἰωνᾶς, Ναούμ, Ἀββακούμ, Σοφονίας, Ἀγγαῖος, Ζαχαρίας, Μαλαχίας, Ἡσαΐας, Ἰερεμίας, Βαρούχ, Θρῆνοι Ἰερεμίου, Ἐπιστολὴ Ἰερεμίου, Ἰεζεκίηλ, Δανιήλ, Μακκαβαίων Α', Μακκαβαίων Β', Μακκαβαίων Γ', [Τὰ πλάγια ἀποτελοῦν τὰ δέκα (10) Δευτεροκανονικά].

4. Τὴν παραδοχὴ τῶν Δευτεροκανονικῶν βιβλίων τῆς Π.Δ. μαρτυροῦν, ἀκόμη, καὶ τὰ παλαιοχριστιανικὰ μνημεῖα, ὅπου ἀπεικονίζονται θέματα παρμένα ἀπὸ τὸ περιεχόμενό τους. Ὅπως, ἐπίσης, καὶ ὅλες οἱ ἀρχαῖες μεταφράσεις τῆς Π.Δ. μέ πρώτη αὐτῆ τῶν Ο', καὶ οἱ πρώϊμοι σωζόμενοι κώδικες (Α, Β, Σιν. C, V κ.λπ.).

5. Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου, *Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες*, Ἀποστολικὴ Διακονία, ἔκδ. Γ', Ἀθήνα 1997, σ. 316.

6. Ὅπ.παρ., σσ. 198-199.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

Καινή Διαθήκη: Τὸ νέο ξεκίνημα τοῦ ἀνθρώπου

Αν και στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας, ὡς ἁγιαστικοῦ χώρου, δέν ὑπάρχει ἡ ἀντιθετική διάκριση τοῦ παλαιοῦ καί τοῦ καινούργιου, ὑπό τήν ἔννοια ὅτι τὸ νέο εἶναι ἐχθρὸς τοῦ παλαιοῦ, εἶναι καθιερωμένος ἀπὸ αἰῶνες ὁ ὅρος «*Καινή Διαθήκη*», γιὰ νὰ ὑποδηλωθεῖ τὸ δεύτερο μέρος τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τόσο ἡ *Παλαιὰ Διαθήκη*, ὅσο καὶ ἡ *Καινή Διαθήκη*, μᾶς διανοίγουν τὸν κόσμο τῆς αἰωνιότητας, ὅπου δεσπόζει τὸ πρόσωπο καὶ ἡ μορφή τοῦ «*χθές καὶ σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας*» Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Κ.Δ. γενικὰ εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ Θεοῦ γιὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. Κι αὐτὸ εἶναι ἀληθές, διότι ἀφενὸς περιέχει τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποτελεῖ «*τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ*», ἀφετέρου δὲ ἀπευθύνεται σὲ κάθε ἄνθρωπο, «*τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ*» γιὰ νὰ θυμηθοῦμε καὶ τὸν κήρυκα τῶν ἔθνων, ἅγιον Παῦλο (*Πράξ.* 17, 30). Διαβάζοντας, λοιπόν, τὴν Κ.Δ. μελετᾶμε τὸ ἀπολυτρωτικὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ καὶ γνωρίζουμε τὸ θεῖο Του θέλημα.

α. Ὁ σκοπὸς τῆς Καινῆς Διαθήκης

Ἀρχικά, ἡ Κ.Δ. μᾶς ἱστορεῖ πῶς ὁ Θεὸς ἀπέστειλε τὸν Υἱὸ του, τὸν Ἰησοῦ Χριστό, γιὰ νὰ γεννηθεῖ μέσα στὸ ἔθνος τοῦ Ἰσραήλ. Κι ὁ Ἰησοῦς φανερώνει τὴν τελικὴ πρόθεση τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία συνίσταται στὸ νὰ κατατροπώσει τὸ κακὸ καὶ τὸν διάβολο καὶ ταυτόχρονα νὰ κερδίσει τὸν κόσμον μετὰ τὴν ἀγάπη του. Ὁ εὐαγγελιστὴς τῆς ἀγάπης τὸ ἐκφράζει ὠραιότατα: «*Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον...*» (*Ἰωάν.* 3, 16).

Ὁ Χριστὸς μᾶς ἀποκαλύπτει πῶς εἶναι ὁ

Τοῦ Κωνσταντίνου Παπαθανασίου
 Θεός, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ἦταν μετὰ τὸ Θεό, ἦταν Θεὸς καὶ ἀπ' τὴν ἀρχὴ ἦταν αὐτὸς μετὰ τὸ Θεό. Εἰδικότερα, ἡ φανέρωση αὐτὴ γίνεται μετὰ τὴν διδασκαλία του, τὶς θεραπείες καὶ τὴ δύναμη ποὺ ὑπερνεκᾶ τὸν διάβολο. Ἐπιπλέον, μετὰ τὸ σταυρικὸ θάνατό του προσφέρει τὴν ζωὴν τοῦ θυσία γιὰ τὶς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου, «*αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου*». Καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασή του «*ἐκ τῶν νεκρῶν*» πιστοποιεῖ τὴν λύτρωση ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὴν συντριβὴν τοῦ θανάτου. Κατόπιν, οἱ μαθητὲς τοῦ Κυρίου, γεμάτοι ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιο, φέρουν τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας καὶ τῆς λύτρωσης σὲ ἄλλα πολλὰ μέρη τῆς γῆς.

Ἡ χρονικὴ περίοδος στὴν ὁποία ἐκτυλίσσονται αὐτὰ τὰ γεγονότα εἶναι σύντομη. Ἐνῶ ἡ ἱστορία τῆς Π.Δ. καλύπτει ἑκατοντάδες χρόνια, ἡ ἱστορία τῆς Κ.Δ. καλύπτει λιγότερο ἀπὸ ἓναν αἰῶνα. Ξεκινᾶ μετὰ τὴν γέννηση τοῦ Ἰησοῦ καὶ τελειώνει μετὰ τὴν ὑπόσχεσή του, στὸ δυσερμηνευτὸ βιβλίον τῆς Ἀποκάλυψης τοῦ Ἰωάννη, ὅτι «*ἔρχομαι ταχὺ*» (22, 20).

Ἡ Κ. Διαθήκη, ὅπως καὶ ἡ Παλαιὰ, ἀποτελεῖ μιὰ συλλογὴ βιβλίων. Ὑπάρχουν τέσσερις ἀφηγήσεις τῆς ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ (τὰ *Εὐαγγέλια*), ἡ μαρτυρία γιὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς πρώτης Ἐκκλησίας (*Πράξεις τῶν Ἀποστόλων*) καὶ ὀρισμένες *Ἐπιστολές* γραμμένες ἀπὸ τὸν ἀπόστολον Παῦλον καὶ ἄλλους ἱεροὺς συγγραφεῖς. Καὶ ὀλοκληρῶνεται ἡ Κ.Δ. μετὰ τὴν «*ἀποκάλυψιν Ἰησοῦ Χριστοῦ*» (τὴν *Ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννη*).

Τέλος, μποροῦμε νὰ δοῦμε τὸ σκοπὸ τῆς Κ.Δ. μέσα ἀπὸ τὸ σκοπὸ τῆς συγγραφῆς τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων. Ἐδῶ, ἐκφραστικότερα εἶναι ὁ ἅγιος Ἰωάννης, ποὺ γράφει τὸ Εὐαγγέλιον

γελίο του πρὸς τὸ τέλος τοῦ Α' αἰ. μ.Χ., ὡς ἐξῆς: «Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστευσήτε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ» (20, 30-31· πρβλ. 21, 25).

β. Ὁρισμὸς τῆς Καινῆς Διαθήκης

Δίνοντας ἓναν ὀρισμὸν γιὰ τὸ ἱερό αὐτὸ βιβλίον, φοβόμαστε ὅτι αὐτὸς εἶναι κι ἓνας περιορισμὸς. Καὶ στὴν Ἁγία Γραφή δὲν ὑπάρχει ἐνδοκοσμικὸς περιορισμὸς. Ὡστό-

θήκης» (Ι. Καραβιδόπουλος).

Παρόμοιος εἶναι καὶ ὁ ἄλλος ὀρισμὸς: «Ἡ “Καινὴ Διαθήκη” εἶναι ἡ συλλογὴ τῶν 27 ἱερῶν βιβλίων, τὰ ὅποια ἡ Ἐκκλησία ἐπέλεξε, ἀναγνώρισε καὶ καθιέρωσε ὡς τὴν μοναδικὴ θεόπνευστη καὶ ἀποστολικὴ γραπτὴ μαρτυρία γιὰ τὴ νέα, πλήρη καὶ τελεσίδικη ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στὸ μοναδικὸ πρόσωπο καὶ ἔργο τοῦ Ἰ. Χριστοῦ» (Ι. Παναγόπουλος).

Ἡ νέα αὐτὴ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σφραγίστηκε μὲ τὸ αἷμα τῆς ἱλαστήριας θυσίας Του. Γι' αὐτὸ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Πατέρα γιὰ τὸν κόσμον ἐκδηλώθηκε καὶ «ἐπ' ἑσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων» μὲ τὴν

σο, μποροῦμε νὰ ἀναφέρουμε τοὺς ἐξῆς δύο, προερχομένους ἀπὸ δύο διακεκριμένους Καθηγητὲς τῆς ἐπιστήμης τῆς Κ.Δ. «Τὰ βιβλία ἐκεῖνα, πὺ γράφτηκαν ἀπὸ ἐμπνευσμένους ἄνδρες τῆς πρώτης Ἐκκλησίας καὶ περιέχουν τὴν πραγματοποίηση τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ, τὸ θάνατο καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἐναρξη δηλ. τῆς νέας ἐποχῆς, καθὼς καὶ τὴν προσδοκία τῆς μελλοντικῆς ὀλοκλήρωσης, ὀνομάστηκαν “Καινὴ Διαθήκη” σ' ἀντιδιαστολὴ πρὸς τὰ βιβλία τῆς παλαιᾶς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ, τῆς “Παλαιᾶς Δια-

ἐνσάρκωση καὶ τὸ σταυρικὸ πάθος τοῦ Λόγου Του. Ἔτσι, ἔχουμε τὴν «καινὴ διαθήκη» μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ Κ.Δ. ὡς μία καὶ μοναδική, ἀναφέρεται στὴ μία καὶ μοναδικὴ θυσία τοῦ Θεανθρώπου. Ὁ Χριστὸς θυσιάστηκε μιὰ φορὰ, «ἅπαξ», γιὰ νὰ σηκώσει πάνω Του τὶς ἁμαρτίες ὄλων μας (Ἐβρ. 9, 28). «Τοῦτο τὸ ποτήριον ἢ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι» (Α' Κορ. 11, 25)· μὲ τὴ φράση αὐτὴ τοῦ Κυρίου στὸ ὑπερῶο, ἐκεῖνη τὴ νύχτα πρὶν παραδοθεῖ, ἔχουμε τὴ νέα διαθήκη, πὺ ἢ ἐπικύρωσή της πραγματοποιεῖται μὲ τὸ ἴδιο Του τὸ αἷμα.

Υπ' αὐτὴ τὴν ἔννοια τὸ ἱερό βιβλίο τῆς Κ.Δ. ἀφηγεῖται τὸ «τί πέπονθεν ὁ Δεσπότης διὰ ἡμᾶς», ὅπως γράφει ὁ ἱερός Χρυσόστομος (PG 61, 230). Γι' αὐτό, τότε πού ζοῦμε ἐντονότερα αὐτὸ τὸ μοναδικὸ γεγονός τῆς παγκόσμιας ἱστορίας κατὰ τὶς καταλυτικὲς ἡμέρες τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης Ἑβδομάδας, ζοῦμε τὸ γεγονός ἐντονότερα βιβλικῶς (ἀνάγνωση τῶν δώδεκα Εὐαγγελίων κατὰ τὴν ἡμέρα τῶν Ἁγίων Παθῶν τοῦ Κυρίου).

γ. Πατερικὲς ἀπόψεις

Εἶναι ἀδιαμφισβήτητο τὸ γεγονός ὅτι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μελέτησαν συστηματικὰ καὶ μὲ πάθος ὀλόκληρη τὴν Ἁγία Γραφή, ἔτσι ὥστε αὐτὴ νὰ ἀποτελέσει τὸ συνεχές καθοδηγητικὸ φῶς στὴ ζωὴ τους. Γι' αὐτὸ κι οἱ ἀπόψεις τους ἔχουν ὄχι μόνο βιβλικὴ θεμελίωση, ἀλλὰ ἀποτελοῦν καὶ καρπὸ ἁγιοπνευματικῆς χάριτος. Ὡς ἀναφέρουμε ἐνδεικτικὰ τὸν ἅγιο Ἀθανάσιο, ὁ ὁποῖος σημειώνει ὅτι «τὰ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὠρισμένα τε καὶ κεκαυνοισμένα βιβλία» ἀποτελοῦν «τῆς πίστεως ἡμῶν οἶονεὶ ἀκροθίνια καὶ ἐρείσματα· ὡς παρ' αὐτῶν τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ, τῶν καὶ συγγενομένων ἐκείνῳ καὶ ὑπ' αὐτοῦ μαθητευθέντων, γραφέντα καὶ ἐκτεθέντα» (PG 28, 289.293). Μὲ τὸ χαρακτηρισμὸ «ἀκροθίνια» ὑποδηλώνεται τὸ πρῶτο καὶ ἄριστο μέρος τῆς συγκομιδῆς, δηλαδὴ ὅ,τι καλύτερο προέρχεται ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ κατόπιν στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας κι «ἄλλα μύρια καὶ ἀναρίθμητα βιβλία ἐξεπονήθησαν ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς μεγάλων καὶ σοφωτάτων θεοφόρων Πατέρων» (ὅπ.παρ.).

Ἐπίσης, στὸ ἔργο *Σύνοψις τῆς Παλαιᾶς τε καὶ Καινῆς* τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου (344/354-407), ἀναφέρει ὅτι ἡ νέα διαθήκη «καινὴ λέγεται ἀπὸ τοῦ χρόνου καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως τῶν ἐν αὐτῇ γενομένων, ὅτι πάντα ἀνεκαινίσθη, καὶ πρῶτον ἄνθρωπος, δι' ὃν τὰ πάντα. Ἴνα δὲ μή τις λέγῃ· Ὁ οὐρανὸς ὁ αὐτός, ἡ γῆ, καὶ τὸ κυριώτατον ἀπάντων ἄνθρωπος· καὶ καινὸς νόμος ἐδόθη, καιναὶ ἐντολαί, καινὴ χάρις διὰ τοῦ λουτροῦ, καινὸς ἄνθρωπος, καιναὶ ἐπαγγελίαι» (PG 56, 313· ΕΠΕ 1, 388). Καὶ θὰ γράφει κι αὐτὸ τὸ πολὺ σημαντικὸ ὁ ἱ. Χρυσόστομος, ὅτι ἔργο τῆς Κ.Δ. εἶναι «τὸν ἄνθρωπον ἐργάσασθαι ἄγγελον».

δ. Ἡ Κ.Δ. γιὰ μᾶς σήμερα

Τελειώνοντας, διαπιστώνουμε ὅτι ἡ Κ.Δ. δὲν εἶναι ἓνα ὁποιοδήποτε βιβλίο, πού τὸ κρατᾶμε στὰ χέρια μας, τὸ διαβάζουμε μὲ προχειρότητα καὶ τὸ κατανοοῦμε εὐκόλα. Εἶναι κάτι τὸ διαφορετικὸ καὶ μοναδικό. Δὲν εἶναι ὅπως ἓνα μυθιστόρημα, οὔτε πρέπει νὰ τὸ διαβάζουμε ὅπως ἓνα περιοδικὸ ἢ μιὰ ἐφημερίδα. Ἀντίθετα, χρειάζεται ιδιαίτερος σεβασμὸς πρὸς τὸ κείμενο αὐτό, ἀφοῦ δὲν κάνουμε μιὰ ἀπλή ἀνάγνωση ἀλλὰ κατεξοχὴν ἱερὴ μελέτη πού ἀφορᾶ στὴν ἴδια τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ μας.

Προτεινόμενα βιβλία

Καραβιδοπούλου Ἰωάννου Δ., *Εἰσαγωγή στὴν Καινὴ Διαθήκη*, στὴ σειρά «Βιβλικὴ Βιβλιοθήκη, 1» (Θεσ/νικῆ: Π. Πουρναρᾶ, 1983).

Παναγοπούλου Ἰωάννου, *Εἰσαγωγή στὴν Καινὴ Διαθήκη* (Ἀθήνα 1994).

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ

Του Γ.Θ. Πρίντζιπα

• *Νέα Μισθολογικά Κλιμάκια* τέθηκαν σε ισχύ με το νέο νόμο, ο οποίος ψηφίστηκε από την Βουλή και επίκειται η δημοσίευσή του. Με το άρθρο 12 του νόμου αυτού αναπροσαρμόζονται οι μηνιαίοι βασικοί μισθοί, που αποτελούν τη βάση για τη διαμόρφωση των βασικών μισθών όλων των κατηγοριών λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ, καθώς και των Έφημεριών. Έτσι, ο βασικός μηνιαίος μισθός του 36ου μισθολογικού κλιμακίου διαμορφώθηκε από 1-1-2002 σε 383 ΕΥΡΩ και οι βασικοί μισθοί όλων των κλιμακίων έχουν ως ακολούθως:

Μ.Κ.	ΒΑΣ. ΜΙΣΘΟΣ	Μ.Κ.	ΒΑΣ. ΜΙΣΘΟΣ
36	383,00	18	569,12
35	393,34	17	579,46
34	403,68	16	589,80
33	414,02	15	600,14
32	424,36	14	610,48
31	434,70	13	620,82
30	445,04	12	631,16
29	455,38	11	641,50
28	465,72	10	651,84
27	476,06	9	662,18
26	486,40	8	672,52
25	496,74	7	682,86
24	507,08	6	693,20
23	517,42	5	703,54
22	527,76	4	713,88
21	538,10	3	724,22
20	548,44	2	734,56
19	558,78	1	744,90

• *Θεία Λειτουργία για τους μαθητές και τις μαθήτριες* που συμμετέχουν στις Πανελλήνιες Έξετάσεις τέλεσε στις 17 Μαΐου στο Μητροπολιτικό Ναό ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος

Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος. Στο τέλος, σε νουθετήρια όμιλία του, τόνισε το ενδιαφέρον της Εκκλησίας και την συμπαραστάσή της στην άγωγία των παιδιών που δοκιμάζονται κατά την περίοδο αυτή και τους εύχθηκε καλήν επιτυχία. Στα παιδιά που συμμετείχαν στη Θ. Λειτουργία ο Μακαριώτατος προσέφερε για εύλογία ένα επίστηθιο Σταυρό και ένα στυλό.

• *Συνεργασία με τον ύφυπουργό εξωτερικών* κ. Ανδρέα Λοβέρδο είχε ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Αθηνών κ. Χριστόδουλος με σκοπό την οργάνωση της μεταφοράς αναπτυξιακής βοήθειας σε δοκιμαζόμενες περιοχές, μέσω της Χριστιανικής Άλληλεγγύης, ή οποια, λόγω της έμπειρίας που διαθέτει, θα διαχειρίζεται κονδύλια της Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας του Υπουργείου Εξωτερικών. Ήδη αποφασίστηκε η αποστολή στο δοκιμαζόμενο λαό της Παλαιστίνης του ποσού των 568.000 δολαρίων.

• *Υποτροφίες για Μεταπτυχιακές Σπουδές* στο Έξωτερικό προκήρυξε η Υποεπιτροπή Υποτροφιών της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος. Πρόκειται για τη

χορήγηση πέντε ύποτροφιῶν σέ Ἑλληνας Ὁρθοδόξους, κατὰ προτίμηση κληρικούς ἢ ὑποψηφίους κληρικούς, πτυχιούχους Ὁρθοδόξων Θεολογικῶν σχολῶν γιά εἰδίκευση στίς Βιβλικές Σπουδές καί στήν Πατρολογία καί πέντε ὑποτροφίες σέ πτυχιούχους ΑΕΙ ἢ ΤΕΙ γιά μετεκπαίδευση στούς τομεῖς Οἰκονομίας, Μεταφραστῶν, Κοινοτικοῦ Δικαίου, Πληροφορικῆς, Βιβλιοθηκονομίας, Δημοσιογραφίας, Ἐπικοινωνίας καί Τηλεοράσεως. Πληροφορίες στό τηλέφωνο 010-7239104.

● *Διημερίδα* μέ θέμα «*Ἐκκλησία καί Πολιτισμός*» ὀργάνωσε στίς 7 καί 8 Ἰουνίου τὸ Κέντρο Μελέτης καί Ἔρευνας Ὁρθοδόξου Πολιτισμοῦ πού ἴδρυσε ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστική Σχολή, μέ σκοπὸ τὴν συστηματική ἔρευνα καί μελέτη τοῦ Ὁρθοδόξου Πολιτισμοῦ ὡς συστατικοῦ στοιχείου τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ, καθὼς καί τὴν ἐπιμόρφωση κληρικῶν καί στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας μας. Στὴ Διημερίδα ἔκαναν εἰσηγήσεις σέ ἐπιμέρους θέματα ὁ Ἀρχιμ. π. Δημήτριος Καλημέρης, ὁ πρωτοπρεσβύτερος π. Σταμάτιος Σκλήρης καί οἱ Καθηγητές κ.κ. Β. Γιούλτσης, Ἡ. Οἰκονόμου, Ἀ. Σταυρόπουλος καί ὁ Λέκτορας κ. Γ. Γκότσης. Στὸ τέλος ὀργανώθηκε στρογγυλὴ τράπεζα μέ θέμα: «*Ὁρθόδοξος Πολιτισμός*», στήν ὁποία πῆραν μέρος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμου ὁ σεβ. Μητροπολίτου Μπάτσκας κ. Εἰρηναῖος Μπούλοβιτς καί οἱ Καθηγητές κ.κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου, Χρῆστος Γιανναρᾶς, Νίκος Ζίας καί ὁ Φιλολόγος κ. Κ. Γανωτῆς. Τὸ ἴδιο Κέντρο ὀργάνωσε Ἐπιμορφωτικὸ Σεμινάριο γιά κληρικούς τῶν Ἱ. Μητροπόλεων τοῦ λεκανοπεδίου Ἀττικῆς ἀπὸ 20 ἕως 31 Μαΐου.

● *Ἐτήσιο Μνημόσυνο* γιά τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὀργάνωσε στίς 29 Μαΐου ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος «*Παρνασσός*». Προηγήθηκε τὸ Μνημόσυνο τῶν πεσόντων κατὰ τὴν ἄλωση καί ἀκολούθησε πρόλογος τοῦ προέδρου τοῦ *Παρνασσοῦ* Καθηγητοῦ κ. Ἱ. Μαρκαντώνη, ὁμιλία τῆς Καθηγήτριας τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας κ.

Μαρίας Μαντουβάλου μέ θέμα: «*Αἷτια τῆς Ἀλώσεως καί ἐπίκαιρα συμπεράσματα*». Χορωδία καί ὀρχήστρα παραδοσιακῆς μουσικῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ κ. Ν. Κλέντου ἀπέδωσε θρήνους τῆς Ἀλώσεως.

● *Ἀποφασιστική* ἦταν ἡ οἰκονομική βοήθεια τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος στήν ἀποπεράτωση τοῦ Ἱ. Ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου στήν Μπουκόμπα τῆς Τανζανίας. Ὁ ναὸς ἐπὶ χρόνια ἔμενε ἡμιτελής καί ἔγινε ἡ ὀλοκλήρωσή του μετὰ ἀπὸ γενναία εἰσφορὰ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος καθὼς καί τῆς Ἀδελφότητος Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολῆς Θεσσαλονίκης.

● *Προσκυνηματική* ἐκδρομὴ στό Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καί στήν Κωνσταντινούπολη θὰ πραγματοποιήσῃ ἡ Ἱ. Μητρόπολη Φθιώτιδος ἀπὸ 17 ἕως 21 Ἰουνίου ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Νικολάου. Συμμετοχὲς στό τηλ. 0231 050552 καί 050553.

● *Φονταμενταλισμός καί Ἰσλάμ* ἦταν τὸ θέμα Συνεδρίου πού ὀργάνωσε ὁ Σύλλογος Φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης μέ τὴ συμμετοχὴ εἰδικῶν ἐπιστημόνων, Καθηγητῶν καί ἀγιορειτῶν πατέρων. Κατὰ τὸ Συνέδριο ἀναλύθηκε τὸ ζήτημα τοῦ ἰσλαμικοῦ φονταμενταλισμοῦ καί διατυπώθηκε ἡ ὀρθόδοξη ἀπόψη γιά τὸ θέμα. Εἰσηγήσεις ἔκαναν ὁ Ἠγούμενος τῆς Μονῆς Ἰβήρων Ἀρχιμ. Βασίλειος Γουτικάκης, οἱ Καθηγητές κ.κ. Β. Γιούλτσης, Λάμπρος Σιάσος, Ἱ. Τσουκαλᾶς, Νεοκλῆς Σαρρῆς, Ἡλίας Νικολακάκης, ἡ βουλευτὴς κ. Λιάνα Κανέλλη κ.ἄ.

● *Πανελλήνιο Συνέδριο Ὁρθοδόξου Νεολαίας* ὀργάνωσε ἡ *Χριστιανικὴ Φοιτητικὴ Ἐνωση* (ΧΦΕ) μέ τὴ συνεργασία τοῦ Γραφείου Νεότητος Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν μέ θέμα: «*Νέοι καί Ἐκκλησία. Ὑπάρχει συνεργασία*». Τὴν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν ἔκανε ὁ Μακαριώτατος, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε στίς ποιμαντικὲς εὐθύνες τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν νέων. Πῆραν μέρος νέοι καί νέες ἀπὸ 44

Ι. Μητροπόλεις καὶ τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ μίλησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιος, ὁ Καθηγητὴς κ. Ἱ. Κοιρανάκης, ὁ π. Βασίλειος Θεομῶς, ὁ π. Ἀδαμάντιος Αὐγουστίδης, ὁ π. Χρυσόστομος Παπαθανασίου καὶ Ἀκόμη, παρουσιάστηκε ἀφιέρωμα στὸν μαρτυρικὸ ἅγιο Λουκά Βόϊνο-Γιαζιέσκι, πού ἦταν καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς.

Παράκλησις ὑπὲρ τῶν ὑποψηφίων φοιτητῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας

Τὴν Κυριακὴ (19-5-2002) καὶ ὥρα 7.30 μ. εἰς τὸν Ἱ. Ν. Ἀγίου Χαραλάμπους, πολιοῦχου Πύργου, τελέσθηκε ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη μας κ. Γερμανὸν Παράκλησις ὑπὲρ ἐπιτυχίας τῶν ὑποψηφίων φοιτητῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἡμῶν, ὅπου ὠμίλησε ἐνθαρρύνοντας τοὺς μαθητὰς καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς παρακλήσεως ὡς εὐλογία ἔδωσε εἰς ὅλους ἕνα σταυρὸν πρὸς ἐνίσχυσον αὐτῶν.

Εἰς τὴν παράκλησιν παρέστησαν ὁ Δήμαρχος Πύργου κ. Γαβρίλης Λιατσῆς, ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου κ. Σπ. Μπαμπῆς, οἱ Ἀντιδήμαρχοι Πύργου Κων/νος Ἀντωνόπουλος, Παῦλος Μαλλιόπουλος, Νικόλαος Δημόπουλος καὶ Ἀντώνιος Βαγγόπουλος, καθηγητὴς καὶ γονεῖς τῶν μαθητῶν.

Ἐκδήλωσις προόδου μαθητῶν τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας

Με μεγάλη ἐπιτυχία πραγματοποιήθηκε τὴν Πέμπτη 16 Μαΐου ἐ.ε. ἡ ἐκδήλωσις τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

Τὴν ἑναρξί ἔκανε ὁ Δ/ντὴς τῆς Σχολῆς Παν. Ἀρχιμ. Ἀθανάσιος Μπαχὸς καὶ ἔκλεισε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Γερμανὸς δι' ἐμπνευσμένων λόγων, παροτρύνσεων καὶ εὐχαριστιῶν πρὸς τὸν καλλιτεχνικὸν Δ/ντὴν κ. Λυκοῦργον Ἀγγελόπουλον, τοὺς καθηγητὰς καὶ μαθητὰς.

Παρέστησαν ὁ Νομάρχης Ἡλείας κ. Τάκης Δημητρόπουλος, ὁ Δήμαρχος Πύργου κ. Γαβρίλης Λιατσῆς, ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Πύργου κ. Σπ. Μπαμπῆς, ἐκπρόσωπος τοῦ Δ/τοῦ ΣΕΤΤΗΛ Πύργου, ὁ πρόεδρος τοῦ Ἱατρικοῦ Συλλόγου Πύργου κ. Νεολ. Μαυροειδῆς, ὁ πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Πύργου κ. Κων/νος Τζαβάρας, Νομαρχιακοὶ Σύμβουλοι, Δημοτικοὶ Σύμβουλοι, Ἴατροί, καθηγητὴς, δάσκαλοι, γονεῖς καὶ πλῆθος κόσμος.

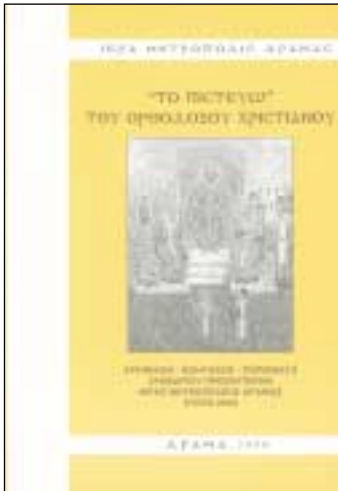
Δικαίως ὁ Σεβασμιώτατος στὸ τέλος ἔδεχθη τὰ συγχαρητήρια τοῦ κόσμου γιὰ τὴν Σχολὴ καὶ τὴν ἄψογον λειτουργίαν καὶ προσφορὰν αὐτῆς.

Ποιμαντική Βιβλιοθήκη

**Ίερά Μητρόπολη Δράμας, «Τὸ Πιστεύω»
τοῦ ὀρθόδοξου χριστιανοῦ, Δράμα 2000.**

Ἡ Ίερά Μητρόπολη Δράμας με μέ ἄξιο οἰακοστρόφο τὸν χαλκέντερο ποιμενάρχη καὶ συγγραφέα κ. Διονύσιο, συνεχίζει, με γνώση καὶ ἀγάπη, τὸ σωτηριολογικὸ ἔργο της, καθοδηγώντας τὰ κληρικὰ καὶ λαϊκὰ της στελέχη,

καθὼς καὶ τὸ ποίμνιο πάνω στὰ καιρία δογματικά, θεολογικά καὶ πνευματικά ζητήματα τῆς ὀρθόδοξης πίστεως καὶ ἐλπίδας.

Ἔτσι, ὁ ἴδιος ὁ ποιμενάρχης, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄξιοι συνεργάτες του μίλησαν σέ εἰδικὸ «Συνέδριο πρεσβυτέρων τοῦ ἔτους 2000» γιὰ τὸ «Σύμβολο τῆς Πίστεως». Ἀναφέρθηκαν ἀuthεντικά καὶ εὐσύνοπτα στή θεία ἀλήθεια καὶ τοὺς δογματικούς ὅρους ποὺ περιέχονται σ' αὐτό. Καὶ ἀνέλυσαν στίς ἐπὶ μέρους εἰσηγήσεις τους, με τρόπο διεξοδικό, πατερικές, ἱστορικές, θεολογικές καὶ χριστολογικές θέσεις.

Στή συνέχεια, ἔγιναν ἐποικοδομητικές καὶ ὠφέλιμες συζητήσεις πάνω σέ ὅλα τὰ λεχθέντα, με ἀποτέλεσμα νὰ διευκρινιστοῦν καὶ νὰ κατανοηθοῦν πληρέστερα ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ἀρχαιότατου αὐτοῦ κειμένου τῆς καθολικῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅλες αὐτὲς οἱ σπουδαῖες ὁμολογίες, αὐτὰ τὰ θεολογικά κείμενα καὶ οἱ ὁμιλίες περιλαμβάνονται σ' ἓνα κομψὸ βιβλίο 200 σελίδων ποὺ ἐξέδωκε ἡ Ίερά Μητρόπολη Δράμας. Καὶ ἀποτελεῖ ἓνα ἐγχειρίδιο γνώσης, πίστεως καὶ ἐμβά-

θυνσης στὸ «Σύμβολο τῆς Πίστεως», ἀναγκαῖο γιὰ καθένα πιστὸ χριστιανό.

Μητροπολίτου Φθιώτιδος Νικολάου, Ποιμαντικὸι Βηματισμοί, 5 χρόνια, Λαμία 2002.

Με τὴ συμπλήρωση πέντε χρόνων (1996-2001) ἀπὸ τὴν ἀνάδειξή του σέ Μητροπολίτη Φθιώτιδος, ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικόλαος ἐξέδωκε ἓναν ὀγκώδη τόμο ἀπὸ 400 περίπου σελίδες, ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει τὶς ἐγκυκλίους, τὰ ἐγκύκλια σημειώ-

ματα καὶ τὰ δελτία τύπου ποὺ κατὰ καιροὺς ἐξάπεστειλε πρὸς τοὺς ἐφημερίους του καὶ τὸ λαὸ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Πρόκειται γιὰ ζεστά, τεκμηριωμένα ἐκκλησιολογικά κείμενα, ποὺ δὲν ἀναφέρονται μόνο σέ θεωρητικά, θεολογικά κηρύγματα, ἐποικοδομητικές σκέψεις καὶ παραινέσεις, ἀλλὰ καὶ στήν ἀσκηση τοῦ ποιμαντικοῦ, διοικητικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖο, ἐπὶ πέντε χρόνια, ἀσκεῖ ἄοκνα καὶ δοκιμασμένα, σέ καθημερινή βάση. Καὶ καταγράφει ὅλο τὸ πλούσιο ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Ἔργο σημαντικό, ποὺ ἀνταποκρίνεται στὸν παλμό, στὰ μηνύματα καὶ στίς ἐπικοινωνιακές ἀνάγκες τοῦ παρόντος καιροῦ. Καὶ ἀρθρώνεται εὐαγγελικά καὶ λυτρωτικά με προσοχή, σχεδιασμό καὶ πρόβλεψη γιὰ νὰ λύνονται προβλήματα πρακτικοῦ κυρίως περιεχομένου.

Ἔτσι, ὑπάρχει ἓνα συνεχὲς ἐνδιαφέρον σέ θέματα λειτουργικά, ἀγιαστικά, φιλανθρω-

πίας, έσωτερικῆς καὶ έξωτερικῆς ιεραποστολῆς, πνευματικῶν συνάξεων, νεότητος, προτροπῆς οἰκογενειακοῦ καὶ οἰκολογικοῦ σχεδιασμοῦ, ἀντιαρετικῆς ἐνημέρωσης, πού ἀποτελοῦν κατάθεση ψυχῆς καὶ ποιμαντικῆς ἀγρύπνιας, ἀλλὰ καὶ οὐσιαστικῆς συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας στὰ κοινωνικά δρώμενα.

Γίνεται ἔτσι φανερό ὅτι μέ ὄλο τὸν παρατιθέμενο αὐτὸ πλοῦτο τῆς ποιμαντικῆς μέριμνας, ἀγάπης καὶ παραίνεσης, ὁ Σεβασμιώτατος ἀποβλέπει στὸ νὰ εἶναι ἀνὰ πᾶσα στιγμή τὸ ποιμνιο καὶ τὰ στελέχη του ἐνημερωμένα σέ βασικά θέματα ζωῆς καὶ ἐκκλησιαστικοῦ χρέους. Καὶ κυρίως νὰ ἔχουν παρρησία ἀγάπης καὶ ἐλπίδας, βαδίζοντας τὸ δρόμο τῆς πληρότητας καὶ τῆς σωτηρίας.

Ἄρχιμ. Δωρόθεου Πολυκανδριώτη, «Ἡ Κυρία Παλαιοκαστρινή», Μύκονος 1999.

Ὅταν μιλάμε καὶ γράφουμε γιὰ ἱερούς Ναοῦς, Μοναστήρια, Μετόχια καὶ Καθίσματα, δέν ἀναφερόμαστε μόνο στίς κυψέλες καὶ τίς κιβωτοὺς τῆς ὀρθόδοξης πίστεως διαμέσου τῶν αἰῶνων. Οὔτε στὸ ὅτι ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν ὡς στηρίγματα ἠθικά, πνευματικά καὶ ὑλικά τοῦ Γένους. Ἄλλὰ ὅτι ἀποτελοῦν γεγονὸς καὶ ἱστορικὸ θεμέλιο τοῦ τόπου, τῆς κοινωνίας, ὅπου αὐτὰ βρίσκονται καὶ δροῦν. Ὅτι τὸ κάθε ἱερό, ὀρθόδοξο τέμενος εἶναι συ-

χνὰ ἔστι ἀναφορᾶς, δράσης, ἔλξης καὶ ἀκτινοβολίας πού ἀφορᾶ ὀλόκληρη περιοχή.

Ἔτσι ἀκριβῶς, ὅπως συμβαίνει καὶ μέ τῆ Μονή «Ἡ Κυρία Παλαιοκαστρινή» στὴν Ἄνω Μερὰ Μυκόνου, τῆς ὁποίας, μέ τρόπο εὐσύν-

πτο, τεκμηριωμένο, γλαφυρὸ καὶ εὐσυνείδητο, ἐρευνητικὰ μᾶς παρουσιάζει ὁ π. Δωρόθεος (νῦν Μητροπολίτης Σύρου) στὸ σχετικὸ, καλογραμμένο βιβλίο του, ἔκδοση τῆς Ἀδελφότητος Ἀνωμεριτῶν Μυκόνου.

Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτή, πρόκειται γιὰ μία κατάθεση-μαρτυρία καὶ συγγραφικὴ συμβολή, ὄχι μόνο μοναστικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου. Ἄλλὰ εἶναι καὶ στόλισμα, φάρος πού συνδέεται ἄρρηκτα μ' ὄλο τὸ ἱστορικὸ μέγεθος πού λέγεται Ὁρθοδοξία καὶ Ἑλληνισμός. Γι' αὐτὸ ἡ καταγραφή καὶ δημοσίευσή του δέν εἶναι μόνο ἐνίσχυση τοῦ ὀρθόδοξου φρονήματος, ἀλλὰ καὶ πολύτιμη κατάθεση βιβλιογραφίας.

ΔΗΜ. Σ. ΦΕΡΟΥΣΗΣ

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἡ ἠρωϊκότερη ἀποστολική μορφή τῆς πρώτης χριστιανικῆς περιόδου, ἐπῆρξε ὁ κατ' ἐξοχίαν Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, ὁ μοναδικὸς διδάσκαλος καὶ ὁ σπουδαιότερος παιδαγωγὸς τῆς Οἰκουμένης, ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἀγωνιστὴς καὶ φυτοργὸς τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸς ὁ ἀρχιτέκτονας τῆς οἰκουμηνικῆς Ἐκκλησίας καὶ κοινωνικὸς ἀναμορφωτὴς, ἐπῆρξε ἀκόμη ὁ μεγαλύτερος πρωτοπόρος τῆς διεθνούς συμφιλίωσης μέ τὸ πρωτάκουστο κήρυγμα τῆς ἐνότητος τῶν λαῶν καὶ τῆς ἰσότητος τῶν ἀνθρώπων «οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδέ Ἕλληνι, οὐκ ἐν δοῦλῳ οὐδέ ἐλεύθερῳ, οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θῆλιν πάντες γὰρ ἡμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3, 28).

Στὸν τόμο, τὸν ὁποῖο προλογίζει ὁ Μοκ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χριστόδουλος, γράφουν Ἱεράρχες, κληρικοί, μοναχοὶ καὶ καθηγητῆς Πανεπιστημίου.

Ἔνα βιβλίο τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.

Πρό Χριστού Χριστιανοί

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, κατὰ τὴ διάρ- κεια τῶν Ἐγκαινίων τοῦ παρεκκλησίου ἐπ' ὀνό- ματι τῶν προστατῶν τῆς παιδείας Τριῶν Ἱε- ραρχῶν, στοῦ ἀμερικανικοῦ κολλέγιο, μιλώντας για τὴν Ὁρησκεία καὶ ἐπιστήμη, εἶπε ὅτι δὲν εἶναι δύο μεγέθη ποὺ βρίσκονται σὲ διαρκὴ σύ- γκρουση, ὅπως μερικοὶ ἰσχυρίζονται. Ἀναφερό- μενος ὁ σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας μας στὴ συμβολὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στὴ συ- νάντηση τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος μὲ τὸν Χριστιανισμό, τόνισε: «Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες, προστάτες τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, συνέβαλαν στὴ συνάντηση τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύ- ματος μὲ τὴ χριστιανικὴ πίστη. Ὑψωσαν τὸ ἀνάστημά τους καὶ δίδαξαν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶχε φωτίσει πολλοὺς ἀρχαίους φιλοσόφους, ὅπως τὸν Πλάτωνα, τὸν Σωκράτη, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὀνομάζονται πρό Χριστοῦ Χριστιανοί».

Ἔργα καὶ νύχτες ἐνὸς τσιμεντοαστοῦ...

Βρέθηκα, τὸ τελευταῖο Σαββατοκύριακο, στοῦ Ζωγράφου, περιμένοντας στοῦ αυτοκίνητο ἕναν φίλο. Στὸν ἀπέναντι ἐξώστη —μπαλκόνι ἐπὶ τό... εὐρωπαϊκότερον— ὁ ἰδιοκτῆτης ἐτοι- μάζεται νὰ καληνυκτίσει τὴν πανσέληνο. Μὲ ἀργές κινήσεις Ἀθηναίου τσιμεντοαστοῦ ξε- κρεμάει τρία κλουβιά καὶ τὰ μεταφέρει, φυσι- κά, μὲ τὸ ταλαίπωρο περιεχόμενό τους στοῦ ἐσω- τερικὸ τοῦ δικοῦ του «κλουβιοῦ» γιὰ προστα- σία. Τὸ βλέμμα μου κάποια στιγμή πέφτει στὸν τοῖχο τῆς διπλανῆς πολυκατοικίας. Δια- βάζω: «Λευτεριά στὸν Τ..., λευτεριά στὸν Τ...».

Θὰ πάρω ἕνα δοχεῖο χρῶμα, σκέφτομαι, θὰ πάω στὴν εἴσοδο τῆς πολυκατοικίας τοῦ κυρί- ου μὲ τὰ κλουβιά καὶ θὰ γράψω «λευτεριά στὰ πουλάκια»! Ἐπειδὴ δὲν ἔχουν στόμα γιὰ νὰ διεκδικήσουν τὰ στοιχειώδη δικαιώματά τους —παρὰ μόνο γιὰ νὰ μᾶς τέρπουν— πρέπει νὰ τὰ καταδικάζουμε —ἂν μὴ τι ἄλλο— σὲ τόσο μικρὰ κλουβιά;

*Ἀκουσον – ἄκουσον...

Ἡ κατανάλωση ἀλκοὸλ στους νέους τῶν δε- καοκτῶ ἐτῶν, τῶν εἴκοσι, τῶν εἴκοσι πέντε,

αὐξήθηκε ἀπὸ 27,8% σὲ 35,6%.

Ἄλλη μία καλοστημένη παγίδα, τὸ ἀλκοὸλ, γιὰ τὴ νεολαία μας. Ἡ βιομηχανία του ἔχει ἀπλώσει τὰ πλοκάμια της στοῦ πιὸ δυναμικὸ κομμάτι τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Καθ' ἣν στιγμήν οἱ νέοι μας καλοῦνται ν' ἀποφασίσουν γιὰ σπουδές, στρατό, ἐπαγγελματικὴ σταδιο-δρομία, οἰκογένεια, τότε ἀκριβῶς ἢ λερναία ὕδρα τοῦ ἀλκοὸλ ἀρχίζει νὰ τοὺς καταβροχθίζει, ἀφοῦ μὲ μαυλιστικὲς διαφημίσεις ἔχουν γίνει ἤδη ἔρμαια στὴ διάθεση τῶν σειρήνων... Ἀνα- φέρεται χαρακτηριστικὰ σὲ ἀθηναϊκὴ ἐφημε- ρίδα: «Τότε, λοιπόν, οἱ ποτοποιεῖες ἀρχίζουν νὰ τοὺς βομβαρδίζουν μὲ διαφημιστικὰ μηνύμα- τα, ὥστε νὰ τοὺς πείσουν ὅτι γιὰ νὰ πετύχουν, πρέπει νὰ πίνουν ἀλκοὸλ. Τοὺς πετοῦν τὸ δό- λωμα στὶς διαφημίσεις, λέγοντάς τους σὰν τὶς σειρήνες στὴν Ὀδύσεια, ὅτι γιὰ νὰ κερδίσουν μιὰ ὠραία γυναίκα, γιὰ νὰ ἔχουν ἀκριβὰ αυτο- κίνητα, γιὰ νὰ κάνουν μιὰ χαί ζωή, πρέπει νὰ πίνουν σὰν φίδια»..

Καὶ οἱ συνέπειες, ποιές εἶναι; Γιατρὸς μεγάλου δημοσίου νοσοκομείου, ἀπήντησε στοῦ ἐρώ- τημα αὐτοῦ τῆς ἐφημερίδος: «Ἐνας στους τέσσε- ρις θανάτους στους ἄνδρες ἡλικίας ἀπὸ 15 ὡς 29 ἐτῶν σχετίζεται μὲ τὸ ἀλκοὸλ!»! Οὐδὲν σχόλιον.

... καὶ φρίξον!

Σὲ συνέχεια τοῦ προηγουμένου. Τὸ ἀπομο- νόωσαμε γιὰ νὰ δώσουμε τὴ σχετικὴ ἔμφαση. Πρόκειται γι' ἀποτελέσματα ἐρεῦνης, ἄκρως ἀποκαλυπτικά, ποὺ ἔχει πραγματοποιήσει τὸ Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτούτο: Ἐξὶ στους ἑκατὸ μα-θητὲς δημοτικοῦ σχολείου πίνουν οὐῖσκι σχεδὸν καθημερινὰ ἢ πολὺ συχνά, ἐνῶ τὸ 5,5% τῶν μα-θητῶν τῆς ἰδίας ἡλικίας καταναλῶνει πολὺ συ-χινὰ κρασί!.. Ποῦ βρίσκουν τὸ οὐῖσκι καὶ τὸ κρασί τὰ παιδιά; Τὶς περισσότερες φορές μέσα στοῦ ἴδιο τους τὸ σπίτι. Οἱ γονεῖς φροντίζουν ὄχι μόνο νὰ δίνουν τὸ κακὸ παράδειγμα —πίνοντας ἀλκοὸλ μπροστὰ στὰ παιδιά τους— ἀλλ' ἀφή- νουν τὰ μπουκάλια ἐκτεθειμένα σὲ ... κοινὴ χρή- ση. Οἱ περισσότεροι μαθητὲς —σύμφωνα μὲ τὶς ἐρευνες τοῦ Ἰνστιτούτου— δοκιμάζουν μὲ κά- ποια περιέργεια καὶ πολλές φορές πίνουν μέχρι μέθης...

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

Στιγμιότυπα

Φωτογραφίες Χρήστου Μπόνη

Στιγμιότυπο από την έκδήλωση (Έσπερινός και Έκθεση πινάκων και φωτογραφιών) με θέμα “Έκκλησία και περιβάλλον” στον περίβολο του Ί. Ν. Αγίου Χαραλάμπους (Πεδίου Άρεως), κατά τον έορτασμό της “Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος”.

5/6/2002

Υπογραφή ασφαλιστηρίου συμβολαίου από την ALPHA BANK για την ομαδική ασφάλιση των μοναχών και μοναζουσών των Ίερων Μοναστικών καθιδρυμάτων της Έκκλησίας της Ελλάδος.

14/6/2002

Άπο την ύποδοχή του Ίερου Λειψάνου του Αγίου Γεωργίου.

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Άττικής κ. Παντελεήμων και οι Θεοφιλέστατοι Έπίσκοποι Έλαιας κ. Θεοδώρητος, Διαυλείας κ. Δαμασκηνός και Κερνίτσης κ. Λεόντιος με τον Δήμαρχο Άχαρνών, πολλούς κληρικούς και πλήθος πιστών συνοδεύουν τὸ Ί. Λείψανο στον Ί. Ναὸ Αγίου Γεωργίου Άχαρνών.

Άπο την πραγματοποιηθεΐσα ποιμαντική επίσκεψη του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Άττικής κ. Παντελεήμονος στο Σωφρονιστικό Ίδρυμα Άνηλίκων Αϋλώνος. Ο Σεβασμιώτατος μίλησε στους κρατουμένους μεταφέροντάς τους μηνύματα ελπίδας, αισιοδοξίας και πατρικής αγάπης, είχε δέ και ιδιαίτερη συνάντηση, μετά από έπιθυμία που εξέφρασαν οι ίδιοι, με ομάδα νεαρών κρατουμένων, οι όποιοι πρόσφατα είχαν δεχθῆ τὸ Βάπτισμα.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΛΟΣ ΕΚΛΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι ΓΕΝΝΑΣΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ.: 7218338, FAX.: 7218336
ISSN 1105-7203

PORT
PAYE
HELLAS

ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΤΡΕΧΕ
Αγία Ελευθερία
11008 01000100

